

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO

dla

Miejsko- Gminnego Ośrodka Kultury

ul. Plac Wolności 13, 87- 410 Kowalewo Pomorskie

woj. kujawsko- pomorskie

Opracował

Aktualizacje

.....

.....

SPIS TREŚCI:

I. PODSTAWOWE DANE.	1 - 5
II. WARUNKI OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ, WYNIKAJĄCE Z PRZEZNACZENIA OBIEKTU, SPOSOBU UŻYTKOWANIA.	6 - 15
III. ZAGROŻENIE WYBUCHEM, CHARAKTERYSTYKA ZŁ I.	16-22
IV. POTENCJALNE ŹRÓDŁA POWSTANIA POŻARU I DROGI JEGO ROZPRZESTRZENIANIA.	23-26
V. ZAPOBIEGANIE MOŻLIWOŚCI POWSTANIA POŻARU.	27-30
VI. WEWNĄTRZZAKŁADOWY SYSTEM ŁĄCZNOŚCI I ALARMOWANIA NA WYPADEK ZAGROŻENIA POŻAROWEGO 1. WARUNKI EWAKUACJI. 2. ORGANIZACJA EWAKUACJI.	31-36
VII. SPOSOBY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU I INNEGO ZAGROŻENIA.	37-39
VIII. SPOSOBY ZAPOZNANIA UŻYTKOWNIKÓW OBIEKTU, W TYM ZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW Z PRZEPISAMI PRZECIWPOŻAROWYMI ORAZ TREŚCIĄ PRZEDMIOTOWEJ INSTRUKCJI. 1. CEL I ZAKRES SZKOLEŃ. 2. RODZAJE SZKOLEŃ PRZECIWPOŻAROWYCH. 3. ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA SZKOLEŃ. 4. KONTROLE WEWNĘTRZNE STANU OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ.	40-45
IX. SPOSOBY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM. 1. INSTRUKCJA ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO. 2. WYTYCZNE ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO. 3. OBOWIĄZKI OSÓB NADZORUJĄCYCH PRACĘ NIEBEZPIECZNĄ POŻAROWO.	46-50
X. OKREŚLENIE WYPOSAŻENIA W WYMAGANE URZĄDZENIA PRZECIWPOŻAROWE I GAŚNICE ORAZ SPOSOBY PODDAWANIA ICH PRZEGLĄDOM TECHNICZNYM I CZYNNOŚCIOM KONSERWACYJNYM. 1. DEFINICJE I OKREŚLENIA. 2. WYMAGANIA. 3. ZASADY UŻYCIA SPRZĘTU GAŚNICZEGO.	51-57
XI. ZADANIA I OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ DLA OSÓB BĘDĄCYCH ICH STAŁYMI UŻYTKOWNIKAMI.	58-65
XII. UDZIAŁ PSP W PRZEKAZYWANIU OBIEKTU DO EKSPLOATACJI.	66-69
XIII. OŚWIETLENIE AWARYJNE.	70-73
XIV. WZORY DO INSTRUKCJI.	74-93
XV. ZAŁĄCZNIK NR 1.	94-99
XVI. PODSTAWY PRAWNE.	100-99
XVII. PLANY EWAKUACJI ORAZ LOKALIZACJA URZĄDZEŃ PRZECIWPOŻAROWYCH W BUDYNKU.	100-104

PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO dla budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury im. Wł. St. Reymonta ul. Plac Wolności 13, 87-410 Kowalewo Pomorskie, powiat Golub-Dobrzyń woj. kujawsko-pomorskie.

ZAKRES OPRACOWANIA

Niniejsza INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO uwzględnia wymagania przeciwpożarowe dotyczące następującej tematyki :

- charakterystyczne dla danego obiektu potencjalne źródła powstania pożaru i drogi jego rozprzestrzeniania,
- zasady zapobiegania możliwości powstania pożaru,
- zasady zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo,
- rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i agregatów gaśniczych,
- obecność stałych i półstałych urządzeń gaśniczych oraz instalacji sygnalizacyjno – alarmowej w obiekcie oraz związany z tym wymagany sposób zachowania się ludzi na wypadek ich uruchomienia,
- organizacja i warunki ewakuacji w kontekście funkcji obiektu oraz warunków technicznych z uwzględnieniem opisu:
  - środków i sposobów ogłaszania alarmu o niebezpieczeństwie,
  - warunków ewakuacji przy wykorzystaniu dróg komunikacji ogólnej, w tym korytarzy i klatek schodowych oraz drabin i zewnętrznych schodów ewakuacyjnych, sąsiednich pomieszczeń, tarasów i okien na parterze,
- zasady postępowania na wypadek pożaru, w tym:
  - zasady postępowania pracowników w przypadku powstania pożaru do czasu przybycia jednostek ratowniczo - gaśniczych oraz współdziałania z kierującym akcją ratowniczą,
  - zasady postępowania w przypadku powstania pożaru dla osób korzystających z obiektu,
- organizacja i zasady zaznajamiania pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,
- wykaz telefonów alarmowych.

Jak wynika z przytoczonego zakresu tematycznego, aby prawidłowo przygotować instrukcję bezpieczeństwa pożarowego konieczne jest nie tylko specjalistyczna wiedza w zakresie zabezpieczeń przeciwpożarowych, ale również dokładna znajomość struktury organizacyjnej obiektu, dla którego instrukcja ma być opracowana.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego powinna stanowić materiał wyjściowy do pracowania szczegółowej instrukcji postępowania dla pracowników i służb funkcyjnych.

Z postanowieniami instrukcji powinni być zapoznani wszyscy pracownicy placówki a także i pracownicy podmiotów dzierżawiących część powierzchni obiektu.

Postanowienia instrukcji powinny być na bieżąco aktualizowane, nie rzadziej niż raz do roku oraz po każdej zasadniczej zmianie sposobu zagospodarowania powierzchni i zmianie branży handlowej (istotnej dla stanu ochrony przeciwpożarowej).

Fakt przyjęcia treści instrukcji do wiadomości i zobowiązanie do jej przestrzegania powinno być potwierdzone w oświadczeniu własnoręcznym podpisem i włączone do akt osobowych pracownika.

ZAOPATRZENIE WODNE DO ZEWNĘTRZNEGO GASZENIA POŻARU

Woda do celów przeciwpożarowych do zewnętrznego gaszenia pożaru – woda przeznaczona do gaszenia pożarów oraz osłony obiektów zagrożonych przerzutem ognia, która może być czerpana z wodociągów, z punktów czerpania wody zbudowanych przy naturalnych zbiornikach i ciekach wodnych oraz z przeciwpożarowych zbiorników wodnych za pomocą pomp lub sprzętu straży pożarnych.

Wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru można czerpać z miejskiej sieci hydrantowej znajdującej się poza terenem obiektu o wydajności 10 dm³/s. Wyżej wymienione źródło pokrywa potrzeby wody do gaszenia pożaru.

Sieć wodociągowa przeciwpożarowa – sieć, z której pobiera się wodę do gaszenia pożaru.

Pompownia przeciwpożarowa – pompownia zasilająca sieć wodociagową przeciwpożarową.

Hydrant zewnętrzny – zawór wbudowany w sieć wodociagową przeciwpożarową, przeznaczony do pobierania z tej sieci wody do celów przeciwpożarowych.

Przeciwpozarowy zbiornik wodny – pojemnik dowolnego kształtu, przeznaczony do magazynowania wody do celów przeciwpozarowych.

Stanowisko czerpania wody – miejsce do ustawienia pomp pożarniczych, służących do poboru wody ze zbiornika.

Studzienka ssawna – część uzbrojenia zbiornika przeciwpozarowego, przeznaczona do poboru wody ze zbiornika.

Punkt poboru wody – miejsce wyprowadzenia ze zbiornika lub studzienki ssawnej przewodów ssawnych.

Przewód ssawny – część uzbrojenia przeciwpozarowego zbiornika wodnego w postaci przewodu rurowego, wyprowadzonego ze zbiornika lub studzienki ssawnej, przeznaczonego do poboru wody pompami pożarniczymi lub pompami stacjonarnymi.

POWIERZCHNIA, WYSOKOŚĆ, LICZBA KONDYGNACJI

Wysokość budynku lub jego części – wysokość liczona od poziomu terenu przy najniższej położonym wejściu do budynku, nie będącym wyłącznie wejściem do pomieszczeń gospodarczych lub technicznych, do górnej płaszczyzny stropu lub stropodachu nad najwyższą kondygnację użytkową, łącznie z grubością izolacji cieplnej, bez uwzględnienia wyniesionych ponad płaszczyznę maszynowni dźwigów i innych pomieszczeń technicznych.

Ze względu na wysokość budynek zaliczamy do niskich (N) – do 12 m włącznie nad poziomem terenu.

Instalacja sygnalizacji alarmowej – rozumie się przez to instalację automatycznego wykrywania i przekazywania informacji o pożarze.

Stałe urządzenia gaśnicze – rozumie się przez to urządzenia związane na stałe z obiektem, zawierające własny zapas środka gaśniczego, wyposażone w układ przechowywania i podawania środka gaśniczego, uruchamiane automatycznie we wczesnej fazie rozwoju pożaru.

INSTALACJA SYGNALIZACYJNO – ALARMOWA, STAŁE INSTALACJE GAŚNICZE – NIE WYMAGANE.

Jednostki straży pożarnej, jakie powinny być alarmowane do pożaru w pierwszej kolejności:

- JRG Golub-Dobrzyń,
- OSP KSRG Kowalewo Pomorskie

- OSP KSRG Wielkie Rychnowo
- OSP Sierakowo
- OSP Pluskowęsy

Objaśnienia skrótów i wyrażeń.

- **PSP** — Państwowa Straż Pożarna,
- **JRG** — Jednostka Ratowniczo Gaśnicza PSP,
- **ZL** — zagrożenia ludzi,

Budynki oraz części budynków, stanowiące odrębne strefy pożarowe z uwagi na przeznaczenie i sposób użytkowania, dzieli się na:

- 1) mieszkalne, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej charakteryzowane kategorią zagrożenia ludzi, określane dalej jako ZL,
- 2) produkcyjne i magazynowe, określane dalej jako PM,
- 3) inwentarskie (służące do hodowli inwentarza), określane jako IN.

Budynki oraz części budynków, stanowiące odrębne strefy pożarowe, określane jako ZL, zalicza się do jednej lub do więcej niż jedna spośród następujących kategorii zagrożenia ludzi:

ZL I — zawierające pomieszczenia przeznaczone do jednoczesnego przebywania ponad 50 osób niebędących ich stałymi uczestnikami, a nieprzeznaczone przede wszystkim do użytku ludzi o ograniczonej zdolności poruszania się.

ZL II — przeznaczone przede wszystkim do użytku ludzi o ograniczonej zdolności poruszania się, takie jak szpitale, żłobki, przedszkola, domy osób starszych,

ZL III — użyteczności publicznej, niezakwalifikowane do ZL I i ZL II,

ZL IV — mieszkalne,

ZL V — zamieszkania zbiorowego, niezakwalifikowane jako ZL I i ZL II.

Budynek zalicza się do kategorii ZL I zagrożenia ludzi.

- **Strefa pożarowa** — przestrzeń wydzielona w taki sposób, aby w określonym czasie pożar nie przeniósł się na zewnątrz lub do wewnątrz wydzielonej przestrzeni.

- **Obiekt budowlany** — stałe i tymczasowe budynki, urządzenia budowlane związane z budynkami, obiekty inżynierskie, urządzenia techniczne, instalacje przemysłowe, obiekty architektury ogrodowej.
- **Obciążenie ogniowe (Q_d)** — ilość drewna w kg o średnim cieple spalania 4400 kcal/kg (18,4 MJ/kg) przypadająca na 1 m² powierzchni rzutu poziomego pomieszczenia (strefy pożarowej), odpowiadająca ciepłu wywołującemu się przy spalaniu materiałów palnych znajdujących się w tym pomieszczeniu (strefie pożarowej).
Obciążenie ogniowe w budynku wynosi mniej jak 500 MJ/m².
- **Względny czas trwania pożaru** — czas, w którym ulegną spaleniu materiały palne znajdujące się w pomieszczeniu (strefie pożarowej).
- **Bezpieczeństwo pożarowe** — stan eliminujący zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, uzyskiwany przez funkcjonowanie systemu norm prawnych i technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego oraz prowadzonych działań zapobiegawczych przed pożarem.
- **Odpowiednie warunki ewakuacji** — zespół przedsięwzięć oraz środków techniczno-organizacyjnych zapewniający szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem.

PRZEZNACZENIE OBIEKTU. DANE OGÓLNE.

Budynek Miejsko- Gminnego Ośrodka Kultury to budynek 4- kondygnacyjny w tym 1- kondygnacja podziemna, w której znajduje się kotłownia ze składem oleju oraz pomieszczeniem magazynowym i warsztatowym. Bryła budynku złożona jest z prostokątów. Posadowienie budynku bezpośrednie na ławach. Budynek wybudowany został z materiałów tradycyjnych. Ściany osłonowe budynku murowane gr. 52 cm ocieplone styropianem. Dach czterospadowy pokryty blacho dachówką.

Powierzchnia zabudowy: 628,72 m²

Powierzchnia użytkowa: 1019,01 m²

Kubatura: 5141,21 m³

Budynek niski, liczba kondygnacji nadziemnych 3 oraz 1 kondygnacja podziemna.

1 ŚCIANY

Wykonano klatkę schodową oraz ściany kolankowe na poddaszu z pustaków POROTHERM gr. 25cm. na zaprawie wapienno- cementowej. Dla wzmocnienia ścianek kolankowych wykonano trzpienie żelbetowe zbrojone 4 12 i strzemionami Ø4,5mm. wg rysunków konstrukcyjnych.

Dla poprawnego zakotwienia trzpieni na poddaszu użytkowym wykuto gniazda 25x25x25cm. lub 25x25x42 i po wprowadzeniu zbrojenia trzpieni i wykonaniu ścian zabetonowano betonem B 15 z wieńcem.

Pod każdy element konstrukcyjny: nadproża płyty stropowe, płyty biegowe wykonano poduszkę z betonu B15 wys. min. 15 cm lub dwie warstwy cegły pełnej na zaprawie cementowej. Dla wzmocnienia stropu nad aulą i w celu przeniesienia obciążeń na ściany zewnętrzne wykonano płytę żelbetową gr. 12cm. z betonu B15 poz. 22 Ściany kominowe wykonano z cegły pełnej na zaprawie cementowej.

2. SCHODY, NADPROŻE

Wykonano schody w postaci płyty biegowej gr. 12cm. wspartej na ścianach i belkach żelbetowych. Zbrojenie główne i rozdzielcze Ø10, oraz beton B15.

Nadproża żelbetowe, prefabrykowane typu L19 oraz stalowe z [] 140mm.

3. STOLARKA OKIENNA DRZWIOWA

Zamontowano stolarkę okienną z PCV lub aluminiowej koloru białego z parapetami wewnętrznymi szer. 25cm. i zewnętrznymi 20cm. z PCV.

Stolarka wewnętrzna aluminiowa i płycinowa.

Drzwi wejściowe wyposażono w dwa zamki patentowe oraz samozamykacz. Drzwi do pomieszczeń biurowych wyposażono w jeden zamek patentowy.

Szczegóły wg zestawienia

Jętki znajdujące się pod podsufitką połączono z krokwiami na wpusty.

Krokwie z płatwią kalenicową połączono na złącze kątowe 2xBMF typ 105x105 i gwoździe Ø5mm

Miecze, słupy i płatwie połączono na wpusty ze wzmocnieniem gwoździami i klamrami.

Co drugą krokiew nad aulą usztywniono na złączem krokwiowym 2xBMF typ 240

Ocieplanie dachu wykonano wełną mineralną gr. 18 cm z folią paraizolacyjną.

4. WYKOŃCZENIE WEWNĘTRZNE

Otynkowano nowe ściany tynkiem wapienno-cementowym i pomalowano farbą emulsyjną w jasnym kolorze.

Podsufitkę wykonano z niepalnej płyty STG gr. 12mm na ruszcie stalowym ocynkowanym przymocowanym do jętki, krokwi i płatwi.

Posadzki z terakoty kl. 5. na klej.

W jednym pokoju instruktorów projektuje się montaż paneli podłogowych. W pomieszczeniach mokrych: łazienkach, zmywalni projektuje się wykonanie glazury do wys. 2,0 m.

5. BALUSTRADY

Wykonano balustradę typową ATRIUM metalową wg załączonego opisu. Balustradę w holu nad wejściem zamontowano w sposób umożliwiający demontaż dla okresowego mycia okien.

6. WINDY

Zamontowano dźwig hydrauliczny – platformy do przewozu osób niepełnosprawnych CETECO typ Gilliver z własnym szybem przeszklonym malowany w zielonym kolorze lub wg uznania. Udźwig 300 kg, wysokość podnoszenia 5,65 m, z trzema przystankami, o wym.

Platformy 1055x1480mm, wymiary zewnętrzne szybu 1295mm.x1600mm., wysokość nadszycia 2600 mm., wys. Podszycia 140mm.

Dla obsługi kuchni wykonano mały dźwig towarowy BGK o udźwigu 100 kg, prędkości podnoszenia 0,3 m/s. o wym. 800x1000mm. Z trzema przystankami z drzwiami do ładowania jednostronnego, z maszynownią nad szybem.

7. PLAC UTWARDZONY

Ze względu na rozbudowę budynku kosztem placu utwardzonego wykonano rozbudowę placu od strony północnej z kostki betonowej polbrukowej koloru siwego na podbudowie i warstwie odsączającej.

OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA BUDYNKU

1. Wykonano rozbudowę i nadbudowę istniejącego domu kultury o kubaturze 5141,21 m³ powierzchni całkowitej 1146,89 m² w odległości 22 m od istniejącej budynku gospodarczego.
2. Opis budowlany:
Konstrukcję rozbudowy i nadbudowy wykonano jako niepalną, w postaci ścian murowanych z pustaków POROTHERM gr. 25 –EI-240 z ociepleniem ścian zewnętrznych styropianem gr. 10 cm. Ścian działowych gr. 12 – EI-120
Dach wykonano o drewnianej impregnowanej FOBOSEM do stopnia nie zapalności 200 g/m² krytej blachą ocynkowaną z posypką ceramiczną, z ociepleniem wełną mineralną gr. 18 cm. Projektuje się podwiesić płytę niepalną kartonowo-gipsową gr. 2x12 mm. Posadzki projektuje się z terakoty w pomieszczeniach biurowych projektuje się panele podłogowe.
3. Budynek posiada klasę C odporności pożarowej.
4. Obiekt nie jest zagrożony wybuchem.
5. W budynku wydzielona jest strefa pożarowa kotłowni gazowej. Wejście do piwnicy znajduje się na zewnątrz budynku.
6. Budowany budynek zaliczono do kategorii zagrożenia ludzi ZL-I
7. W salach będą znajdowały się krzesła i stoły drewniane a w pomoce dydaktyczne, instrumenty muzyczne, itp. o obciążeniu ogniowym wyliczonym wg PN-B-02852 do 300MJ/m². W kuchni i zapleczu kuchennym znajdować się będą: kartony, skrzynki, folie itp. o wielkości obciążenia ogniowego wyliczonego wg PN-B-02852 do 200MJ/m²

8. Ewakuacja – w Sali konferencyjnej na poddaszu nad aulą przewiduje się przebywanie ok. 80 osób, w pozostałych pomieszczeniach: Sali muzycznej, Sali spotkań i Sali wystaw artystycznych przewiduje się przebywanie max, ok. 30- osób
Drogą ewakuacyjną projektowaną klatką schodową – główna, klatką schodową przy kuchni oraz istniejącymi korytarzami.
9. Rozbudowany budynek jest wyposażony w instalację hydrantową p.poż. 4 sztuki Ø25mm, ze sztywnym węzem zlokalizowane przy klatce schodowej, pozostała część budynku wyposażona jest w sieć typu 25 z węzami płaskoskładanymi.
10. Wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru z hydrantów publicznych Ø80 znajdujących się w odległości ok. 40m i 150m.

Przeciwpowozarowy wyłącznik prądu:

1. Przy głównym wejściu do budynku z prawej strony.

Projekt budowlany został uzgodniony z rzeczoznawcą ds. zabezpieczeń przeciwpowozarowych p/poż. ppłk. poż. w st. spocz. Edwardem Witkowskim w dniu 21.03.2005 r.

Pozwolenie na budowę z dnia z dnia 06.04.2005 roku nr AB-7351-64/05.

Rozbudowa budynku M-GOK o Amfiteatr, budowa budynku z salą kameralną w ramach rewitalizacji inwestycji pn.: „Rewitalizacja przestrzeni publicznej poprzez dobudowanie amfiteatru wraz z zagospodarowaniem terenu przy M-GOK w Kowalewie Pomorskim.
Data opracowania styczeń 2017 r.

Przeznaczenie i program użytkowy Sali kameralnej.

Od strony elewacji południowej sala kameralna dobudowana do istniejącego budynku M-GOK, z funkcją oddzielnego użytkowania powstanie w miejscu istniejącego tarasu. Teras przeznaczony jest do rozbiórki (powierzchnia 226 m²).

Sala kameralna będzie wykorzystywana pod wynajem na mniejsze uroczystości, jak również imprezy organizowane przez M-GOK. Główne pomieszczenie Sali kameralnej może pomieścić 35 osób. Do Sali prowadzą dwa wejścia jedno główne, a drugie do ogródka rekreacyjnego. Budynek Sali kameralnej będzie funkcjonował sezonowo. Obiekt pozbawiony jest barier architektonicznych.

Dane ogólne Sali Kameralnej:

Powierzchnia zabudowy: 107,01 m²

Powierzchnia użytkowa: 91,98 m²

Kubatura: 398,20 m³

Wysokość: 3,93 m

Ilość kondygnacji nadziemnych: 1

Forma architektoniczna i funkcja obiektu.

Obiekt parterowy, zespolony z istniejącym budynkiem M-GOK, niepodpiwniczony. Budynek podzielony jest na dwie części. Jedną część w formie prostego przeszklonego pawilonu ogrodowego z pomieszczeniem Sali kameralnej. Drugą część budynku murowaną z pomieszczeniami socjalnymi i pomocniczymi. Dach jednospadowy, pokryty blachą cynkowo-tytanową.

Projektowane rozwiązania architektoniczno- budowlane

1. Fundamenty

Ławy fundamentowe o wymiarach

Ł-1 :szer.60 cm, wys. 30 cm

Ł-2 : szer.40 cm, wys. 30 cm

Belka fundamentowa- podwalina pd: szer. 40 cm, wys. 30 cm

Stopa fundamentowa sf -1: przekrój 70x70x30 cm; sf-2 : przekrój 90x90x30 cm

Ławy należy wykonać z betonu klasy C16/20 i zazbroić podłużnie 4 prętami #12 mm ze stali A-III(34 GS) oraz poprzecznie strzemionami Ø 6 mm ze stali A-0 w rozstawie co 20 cm. Stopy fundamentowe zaprojektowano jako żelbetowe monolityczne z betonu C16/20, zbrojenie stopy prętami #12 mm i #16 mm, stal A-III, oczka siatki o rozstawie 12 x12 cm.

Zbrojenie trzpienia 4 prętami # 12 mm ze stali A-III, strzemiona Ø 6 mm ze stali A-0 w rozstawie co 16 i 10 cm, beton klasy C16/20. Belka podwali nowa wylewana na mokro z betonu klasy C16/20, zbrojona 4 prętami #12 mm ze stali A-III(34 GS) oraz strzemionami Ø 6 mm ze stali A-0 w rozstawie co 20 cm.

2. Ściany.

Ściany fundamentowe dwuwarstwowe z bloczków betonowych M-6 gr. 24 cm na zaprawie cementowej. Ściany fundamentowe należy ocieplić od strony zewnętrznej polistyrenem ekstrudowanym xps o gr. 10 cm mocowanym za pomocą kleju.

Powierzchnię wzmocnić zatapiając siatkę elewacyjną.

Ściany zewnętrzne nadziemne budynku zaprojektowano jako dwuwarstwowe gr. 24 cm i gr. 18 cm, ocieplone styropianem gr. 15 cm. Ocieplenie kładzione w metodzie mokrej z tynkiem na siatce z włókna szklanego. Warstwa nośnia wykonana będzie z bloczków z betonu komórkowego o gr. 24 cm na zaprawie cem.-wap. Oraz z bloczków silikatowych E18 klasy 15 o gr. 18 cm. Ścianka lekkiej konstrukcji oddzielająca część sanitariów od pom. Sali kameralnej wykonano z płyt gipsowo-kartonowych.

3. Dach

Dach budynku jednospadowy o nachyleniu połaci dachowej kątem 6⁰. Konstrukcja dachu stalowa. Krokwie stalowe o przekroju 120x60x4 oparte na dwuteownikach ipe 240. Konstrukcja wykonana ze stali st3s. Pokrycie dachu warstwowe. Wierzchnią warstwę stanowi blacha cynkowo- tytanowa. Ocieplenie dachu z wełny mineralnej gr.

12 cm i 8 cm. Wykończenie od wewnątrz z płyt gipsowo- kartonowych mocowanych do rusztu wsporczego.

4. Stolarka okienna i drzwiowa

Projektowana stolarka drzwiowa zewnętrzna i wewnętrzna. Stolarka okienna i drzwiowa powinna posiadać odpowiedni współczynnik przenikania ciepła zapewniający energooszczędność budynku. Kolor stolarki- szary.

5. Tynki i okładziny wewnętrzne

Tynki cementowo- wapienne III kategorii. Sufity podwieszane z płyt gipsowo- kartonowych na rusztach metalowych. Ściany wewnętrzne i sufity malować farbami emulsyjnymi lateksowymi.

Ochrona przeciwpożarowa

Budynek niski, jednokondygnacyjny. Posiadający dwa wyjścia ewakuacyjne otwierane na zewnątrz o szerokości 215 cm. Zgodnie z § 32 ust. 1 i 3 rozporządzenia [4] budynek wyposażono w gaśnice przenośną, przy czym jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach przypada na każde 100 m² powierzchni strefy pożarowej budynku. Budynek wyposażony w gaśnicę 6 kg ABC. Wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru z hydrantów publicznych Ø80 znajdujących się w odległości ok. 40m i 150m.

Przeznaczenie i program użytkowy Amfiteatru.

Projektuje się amfiteatr jako budynek zespolony z istniejącym głównym budynkiem M-GOK. Na program funkcjonalny amfiteatru składają się: scena oraz dwa pomieszczenia zaplecza sceny. Budynek amfiteatru będzie pełnił rolę kulturalno- rozrywkową. Projektowany obiekt będzie funkcjonował w okresie letnim

Dane ogólne Sali Kameralnej:

Powierzchnia zabudowy: 72,22 m²

Powierzchnia użytkowa: 64,39 m²

Wysokość: 5,30 m

Ilość kondygnacji nadziemnych: 1

Forma architektoniczna i funkcja obiektu.

Obiekt przylegający do istniejącego budynku M-GOK, niepodpiwniczony. Dach zapleczy jednospadowy, pokryty blachą cynkowo- tytanową, dach sceny w formie kopuły pokryty blachą cynkowo- tytanową. Budynek jako układ funkcjonalny i przestrzenny ustrój konstrukcyjny oraz rozwiązania techniczne i materiałowe elementów budowlanych zaprojektowane są w sposób odpowiadający wymaganiom z jego usytuowania i przeznaczenia.

Projektowane rozwiązania architektoniczno- budowlane

1. Fundamenty

Ławy fundamentowe o wymiarach

Ł-1 :szer.50 cm, wys. 30 cm

Stopa fundamentowa sf -1(6 szt.): przekrój 140x320x50 cm;

Ławy należy wykonać z betonu klasy C16/20 i zazbroić podłużnie 4 prętami #12 mm ze stali A-III(34 GS) oraz poprzecznie strzemionami Ø 6 mm ze stali A-0 w rozstawie co 20 cm. Stopy fundamentowe zaprojektowano jako żelbetowe monolityczne z betonu C16/20, zbrojenie stopy prętami #16 mm, stal A-III, oczka siatki o rozstawie 12 x12 cm i 12x 8 cm. Zbrojenie trzpienia 4 prętami # 12 mm ze stali A-III, strzemiona Ø 6 mm ze stali A-0 w rozstawie co 20 i 10 cm, beton klasy C16/20.

2. Ściany.

Ściany fundamentowe jednowarstwowe z bloczków betonowych M-6 gr. 24 cm na zaprawie cementowej.

Ściany zewnętrzne nadziemne części sceny amfiteatru zaprojektowano jako jednowarstwowe. Masę hydroizolacyjną kłaść do wysokości gruntu oraz wykonać z niej izolację poziomą muru na podmurówce z cegły pełnej.

Ściany zewnętrzne nadziemnej części zaplecza budynku zaprojektowano jako dwuwarstwowe. Warstwa nośna wykonana będzie z bloczków z betonu komórkowego o gr. 24 cm ocieplone styropianem gr. 5 cm , 10 cm i 15 cm. Ocieplenie kładzione w metodzie lekkiej mokrej z tynkiem na siatce z włókna szklanego. Elewacja zaplecza sceny w formie prostokątnych arkad.

3. Dach

Dach budynku zapleczy jednospadowy o nachyleniu połaci dachowej kątem 6^0 .

Konstrukcja dachu drewniana. Krokwie oparte na murlatach zakotwionych w murach zewnętrznych oraz na wieńcu.. Konstrukcja wykonana z tarcicy c24 . Pokrycie dachu warstwowe. Wierzchnią warstwę stanowi blacha cynkowo- tytanowa ułożona na podkładzie z papy i na poszyciu z desek. Dach osłonięty murkiem attykowym.

Konstrukcja zadaszenia sceny wykonana z drewna klejonego gl28c.

Pokrycie dachu warstwowe. Wierzchnią warstwę stanowi blacha cynkowo- tytanowa ułożona na podkładzie z papy i na poszyciu z desek w naturalnym kolorze drewna.

4. Stolarka okienna i drzwiowa

Projektuje się stolarkę drzwiową i okienną. Stolarka okienna i drzwiowa powinna posiadać odpowiedni współczynnik przenikania ciepła zapewniający energooszczędność budynku. Kolor stolarki- szary.

5. Tynki i okładziny wewnętrzne

Tynki cementowo- wapienne III kategorii. Sufity wykonać z desek obiciowych w naturalnym kolorze drewna. Ściany wewnętrzne i sufity malować farbami emulsyjnymi lateksowymi.

Ochrona przeciwpożarowa

Budynek niski, jednokondygnacyjny. Zgodnie z § 32 ust. 1 i 3 rozporządzenia [4] budynek wyposażono w gaśnice przenośną, przy czym jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach przypada na każde 100 m² powierzchni strefy pożarowej budynku. Budynek wyposażony w gaśnicę 6 kg ABC. Wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru z hydrantów publicznych Ø80 znajdujących się w odległości ok. 40m i 150m.

Zagospodarowanie góry zamkowej

Ścieżki, ławka, dojścia

Zaprojektowano ścieżki o szerokości 1,5 m o nawierzchni żwirowej. Do obramowania użyto obrzeży z kostki granitowej w kolorze szarym o wym. 8x11 cm. Ścieżka o długości ok. 365 m. Wzdłuż ul. Strażackiej zaprojektowano 3 ławki kamienne w klasycznej formie wykonane z piaskowca. Teren wokół ławek o nawierzchni żwirowej z obramowaniem. Nawierzchnia żwirowa planowana jest od placu M-GOK do wieży ciśnień i wokół wieży, następnie od wieży wokół wzgórza zamkowego do placu przy M-GOK.

W pasie 3 m od budynku amfiteatru utwardzenie nawierzchni kostką betonową. Od czoła amfiteatru, projektowaną kostkę dowiązano do istniejącego utwardzenia. Od strony frontowej Sali kameralnej pas z kostki betonowej na szer. 1,5 m., od strony głównego wejścia Sali utwardzenie aż do istniejących schodów M-GOK.

Podświetlenie wieży

Podświetlenie wieży od dołu lampami najazdowymi zamocowanymi na powierzchni terenu zgodnie z projektem.

ZAGROŻENIE WYBUCHEM

Zagrożenie wybuchem – rozumie się przez to możliwość tworzenia przez palne gazy, par palnych cieczy, pyły lub włókna palnych ciał stałych, w różnych warunkach, mieszanin z powietrzem, które pod wpływem czynnika inicjującego zapłon (iskra, łuk elektryczny lub przekroczenie temperatury samozapalenia) wybuchają, czyli ulegają gwałtownemu spalaniu połączonemu ze wzrostem ciśnienia.

Strefa zagrożenia wybuchem – rozumie się przez to przestrzeń, w której może występować mieszanina substancji palnych z powietrzem lub innymi gazami utleniającymi, o stężeniu zawartym między dolną i górną granicą wybuchowości, jeżeli może w nim wystąpić mieszanina wybuchowa o objętości co najmniej 0,01 m³ w zwartej przestrzeni.

Pomieszczenie zagrożone wybuchem – rozumie się przez to pomieszczenie, w którym może wytworzyć się mieszanina wybuchowa, powstała z wydzielającej się takiej ilości palnych gazów, par, mgieł lub pyłów, której wybuch mógłby spowodować przyrost ciśnienia w tym pomieszczeniu przekraczający 5 kPa.

Ocena zagrożenia wybuchem pomieszczeń oraz przestrzeni zewnętrznych obejmuje wskazanie pomieszczeń zagrożonych wybuchem, a także wyznaczenie w pomieszczeniach i przestrzeniach zewnętrznych odpowiednich stref zagrożenia wybuchem.

W odniesieniu do stref, w których mogą wystąpić mieszaniny gazów, par lub mgieł ustanowiono następującą klasyfikację stref zagrożenia wybuchem:

- **strefa 0** – przestrzeń, w której mieszanina wybuchowa występuje stale lub długotrwale przy normalnej eksploatacji urządzeń,
- **strefa 1** – przestrzeń, w której mieszanina wybuchowa może wystąpić przy normalnej eksploatacji urządzeń,
- **strefa 2** – przestrzeń, w której istnieje niewielkie prawdopodobieństwo pojawienia się mieszaniny wybuchowej, a pojawienie się jej jest sporadyczne i krótkotrwałe.

W całym budynku nie stwierdzono stref zagrożenia wybuchem.

Budynek zaliczony do kategorii ZL I zagrożenia ludzi

Wymagania podstawowe

Elementy budynku	Klasa odporności pożarowej budynku C	
Główna konstrukcja nośna (ściany, słupy, podciąg, ramy)	Minimalna odporność ogniowa (min)	60
	Rozprzestrzenianie ognia	NRO
Stropy	Minimalna odporność ogniowa (min)	60
	Rozprzestrzenianie ognia	NRO
Ścianki działowe i ściany osłonowe	Minimalna odporność ogniowa (min)	15
	Rozprzestrzenianie ognia	SRO
Dachy, tarasy, konstrukcja nośna dachu.	Minimalna odporność ogniowa (min)	15
	Rozprzestrzenianie ognia	NRO
Odporność ogniową i klasyfikację w zakresie rozprzestrzeniania ognia określa się zgodnie z Polskimi Normami		

Oznaczenia w tabeli:

min - minuty

NRO - nie rozprzestrzeniające ognia

SRO - słabo rozprzestrzeniające ogień

(-) - nie stawia się wymagań

*) - dla ścianek stanowiących obudowę poziomych dróg ewakuacyjnych - 15 min

Wymagania dodatkowe

- Klasę odporności pożarowej podziemnej części budynku ustala się odrębnie w zależności od występującego w tej części budynku obciążenia ogniowego lub kategorii zagrożenia ludzi, przy czym nie może być ona niższa niż "C". Jeżeli część podziemna budynku jest zaliczona do kategorii zagrożenia ludzi, przy określaniu klasy odporności pożarowej budynku liczbę jego kondygnacji określa suma kondygnacji podziemnych i nadziemnych.

- Pomieszczenie produkcyjne, magazynowe lub inne pomieszczenie technologiczne powinno być wydzielone ścianami i stropami oddzielen przeciwpożarowych o odporności ogniowej wynikającej z obciążenia ogniowego występującego w tym pomieszczeniu, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Jeżeli pomieszczenie to jest zagrożone wybuchem, to ściany powinny być odporne na parcie o wartości 15 kN/m^2 (15 kPa).
- Ściany wydzielające kotłownie o wydajności powyżej 58 kW (50000 kcal/h) opalane olejem lub gazem powinny mieć odporność ogniową co najmniej 60 min., a zamknięcia otworów w ścianach i stropach co najmniej 30 min., oraz powinny być zaopatrzone w urządzenia zapewniające zamknięcie otworu w czasie pożaru. Należy też zapewnić możliwość ręcznego otwierania drzwi służących do ewakuacji.
- Pomieszczenia, w których są umieszczone przeciwpożarowe zbiorniki wodne i pompy wodnych instalacji przeciwpożarowych oraz maszynownie wentylacji do celów przeciwpożarowych, powinny być obudowane ścianami o odporności ogniowej co najmniej 60 min. i oddzielone przedsionkami zamkniętymi obustronnie drzwiami o odporności ogniowej 15 min. lub drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min., zaopatrzonymi w urządzenia zapewniające zamknięcie otworu w czasie pożaru. Należy też zapewnić możliwość ręcznego otwierania drzwi służących do ewakuacji.
- Piwnice powinny być oddzielone niepalnymi ścianami i stropami o odporności ogniowej 60 min. i zamknięte drzwiami o odporności co najmniej 30 min., zaopatrzonymi w urządzenia zapewniające zamknięcie otworu w czasie pożaru. Należy też zapewnić możliwość ręcznego otwierania drzwi służących do ewakuacji.
- Połączenie garażu z budynkiem zaliczonym do kategorii zagrożenia ludzi jest dopuszczalne pod warunkiem wykonania pośredniego przedsionka, zamykanego obustronnie drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min., zaopatrzonymi w urządzenia zapewniające zamknięcie otworu w czasie pożaru. Należy też zapewnić możliwość ręcznego otwierania drzwi służących do ewakuacji.
- Jeżeli poszczególne kondygnacje są zaliczone do różnych kategorii zagrożenia ludzi albo przeznaczone na cele produkcyjne lub magazynowe, klasy odporności pożarowej określa się dla poszczególnych kondygnacji odrębnie. Klasa odporności pożarowej części niższej nie może być niższa od klasy odporności pożarowej części budynku położonej nad nią.
- W hotelu odporność ogniowa ścian oddzielających pokoje hotelowe od dróg komunikacji ogólnej oraz od innych pokoi hotelowych powinna wynosić nie mniej niż 30 min.

Wyjątki i złagodzenia

Od wymagań dotyczących klasy odporności pożarowej zwolnione są budynki:

- do trzech kondygnacji administracyjne w gospodarstwach leśnych,
- do dwóch kondygnacji przeznaczone do celów turystyki i wypoczynku o kubaturze do 1500 m^3 ,
- przeznaczone do wykonywania zawodu lub działalności usługowej i handlowej o kubaturze do 1000 m^3 .

Dopuszcza się w budynku niskim adaptację poddasza o konstrukcji drewnianej na cele biurowe itp. pod warunkiem oddzielenia konstrukcji poddasza od pomieszczeń użytkowych przegrodami o odporności ogniowej co najmniej 30 min. Wysokość budynku określa się według stanu przed adaptacją poddasza.

Jeżeli budynek jest chroniony samoczynnymi stałymi urządzeniami gaśniczymi, można obniżyć klasę odporności pożarowej o jedną, tj. do klasy "E".

Dopuszczalna wielkość strefy pożarowej

Dopuszczalna wielkość strefy pożarowej w budynku jednokondygnacyjnym, bez względu na jego wysokość, wynosi 10.000m^2 , a w budynku dwukondygnacyjnym o wysokości do 12 m włącznie - 8.000m^2 .

Strefy pożarowe w podziemnej części budynków nie mogą przekroczyć odpowiednio 5.000m^2 i 4.000m^2 . W wypadku zastosowania urządzeń tryskaczowych powierzchnie stref pożarowych mogą być powiększone odpowiednio do 20.000m^2 i 16.000m^2 , a przy zastosowaniu samoczynnych urządzeń oddymiających odpowiednio do 15.000m^2 i 12.000m^2 . W wypadku równoczesnego stosowania urządzeń tryskaczowych i samoczynnych urządzeń oddymiających dopuszczalne powierzchnie strefy pożarowej wynoszą odpowiednio 25.000m^2 i 20.000m^2 .

Przy określaniu wielkości stref pożarowych powierzchnie kondygnacji połączonych ze sobą niezamykanymi otworami należy sumować.

Dopuszczalne powierzchnie stref pożarowych można przyjmować dla każdej części budynku oddzielnie, pod warunkiem wydzielenia poszczególnych części ścianami lub stropami oddzielenia przeciwpożarowego.

Zasady podziału na strefy pożarowe elementami oddzielenia przeciwpożarowego

Ściany oddzielenia przeciwpożarowego powinny być wykonane z materiałów niepalnych i odpowiadać wymaganiom określonym w tabeli.

Klasa odporności pożarowej budynku	Minimalna odporność ogniowa oddzielenia przeciwpożarowego	Minimalna odporność ogniowa drzwi ^{*)}
	w min.	w min.
A	240	120 lub 2×60
B i C	120	60 lub 2×30
D i E	60	30 lub 2×15

*) Przy zastosowaniu pary drzwi należy wykonać przedsionek o najmniejszym wymiarze rzutu poziomego 1,4 m z materiałów niepalnych, wentylowany (co najmniej wentylacja grawitacyjna), o odporności ogniowej ścian i stropu co najmniej 60 min. Drzwi powinny być zaopatrzone w samozamykacze lub urządzenia zamykające je samoczynnie w razie pożaru.

Ścianę oddzielenia przeciwpożarowego należy wznosić na własnym fundamencie lub na stropie, którego odporność ogniowa nie jest niższa od odporności ogniowej tej ściany.

Dopuszcza się wypełnienie otworu w ścianie oddzielenia przeciwpożarowego luksferami, cegłą szklaną lub innym materiałem o podobnych właściwościach, jednak na powierzchni nie większej niż 10% ściany, przy czym ogólna powierzchnia otworów wypełnionych tym materiałem i innych otworów zamykanych nie może przekraczać łącznie 25% powierzchni ściany.

Jeżeli ze względów technologicznych lub użytkowych jest niezbędne zastosowanie zamykanego otworu w ścianie oddzielenia przeciwpożarowego, pomieszczenia po obu jej stronach powinny być połączone korytarzem (tunelem) o długości co najmniej 4 m, obudowanym ścianami i stropem z materiałów niepalnych, o odporności ogniowej co najmniej 60 min. Korytarz (tunel) powinien być na całej długości chroniony urządzeniem tryskaczowym lub zraszaczowym uruchamianym samoczynnie.

Zasady zabezpieczenia przejść instalacyjnych przez elementy oddzielenia przeciwpożarowego

Przepusty instalacyjne w ścianie oddzielenia przeciwpożarowego powinny mieć odporność ogniową równą odporności ogniowej tego oddzielenia za wyjątkiem przewodów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych

przechodzących przez ścianę oddzielenia przeciwpożarowego (pod warunkiem, że nie będą nimi przepływały gazy, pary wybuchowe, włókna i pyły palne, tworzące z powietrzem mieszaniny wybuchowe). Przewody wentylacyjne powinny być obudowane lub wyposażone w kłapy odcinające w sposób zapobiegający rozprzestrzenianiu się pożaru między strefami pożarowymi. Odporność ogniowa obudowanego przewodu, kłapy odcinającej lub obudowanego przewodu wraz z klapą powinna wynosić połowę odporności ogniowej oddzielenia przeciwpożarowego.

Wymagania dla pomieszczeń i przejść w pomieszczeniach

Długość przejścia w pomieszczeniu mierzona od najdalszego miejsca, w którym może przebywać człowiek, do wyjścia na drogę ewakuacyjną, nie powinna przekraczać 40 m.

W pomieszczeniach o wysokości przekraczającej 5 m długość przejść może być powiększona do 50 m. Przy zastosowaniu urządzeń tryskaczowych długość przejść może być powiększona do 80 m, a przy zastosowaniu samoczynnych urządzeń oddymiających do 60 m. W przypadku równoczesnego zastosowania urządzeń tryskaczowych i samoczynnych urządzeń oddymiających długość przejść może być zwiększona do 100 m.

Wymagania dla wyjść z pomieszczeń

Wyjścia z pomieszczeń na drogi ewakuacyjne powinny być zamykane drzwiami. Z pomieszczeń, których powierzchnia przekracza 300 m² oraz w których może przebywać jednocześnie więcej niż 50 osób, należy zapewnić co najmniej dwa wyjścia ewakuacyjne.

Szerokość wyjścia ewakuacyjnego (drzwi) należy dostosować do liczby osób mogących przebywać jednocześnie w pomieszczeniu, przyjmując 0,6 m szerokości wyjścia na 100 osób, lecz nie mniej niż 0,9 m w świetle.

Wymagania dla poziomych dróg ewakuacyjnych

Szerokość poziomych dróg ewakuacyjnych oblicza się przyjmując 0,6 m na 100 osób mogących przebywać na danej kondygnacji budynku, jednak szerokość ta nie może być mniejsza niż 1,4 m.

Szerokość poziomej drogi ewakuacyjnej może być zmniejszona do 1,2 m, jeżeli jest ona przeznaczona do ewakuacji nie więcej niż 20 osób.

Wysokość dróg ewakuacyjnych nie może być mniejsza niż 2,2m, natomiast wysokość przejścia, drzwi lub lokalnego obniżenia - 2 m.

Korytarze należy dzielić na odcinki nie dłuższe niż 50 m za pomocą drzwi dymoszczelnych zaopatrzonych w urządzenia zapewniające ich zamknięcie w razie pożaru, z zapewnieniem możliwości ręcznego ich otwierania, lub innych urządzeń technicznych zapobiegających rozprzestrzenianiu się dymu. Przestrzeń nad sufitami podwieszonymi należy przedzielić w płaszczyźnie drzwi za pomocą przegrody z materiałów niepalnych.

Jeżeli na drodze ewakuacyjnej stosuje się w jednym przejściu mniej niż 3 stopnie, to różnica poziomów powinna być wyraźnie oznakowana. Stosowanie drzwi obrotowych i podnoszonych na drogach ewakuacyjnych jest zabronione.

Stosowanie na drogach ewakuacyjnych drzwi rozsuwanych, jeżeli służą one wyłącznie do ewakuacji, jest zabronione.

Na drogach ewakuacyjnych drzwi rozsuwane, które nie służą wyłącznie do ewakuacji powinny spełniać następujące warunki:

- konstrukcja drzwi winna zapewniać otwieranie automatyczne i ręczne oraz wykluczyć możliwość ich zablokowania,
- w razie pożaru lub awarii drzwi - zapewnić ich samoczynne rozsunięcie i pozostanie w pozycji otwartej.

W bramach i ścianach przesuwanych na drogach ewakuacyjnych powinny znajdować się drzwi otwierane ręcznie albo też w bezpośrednim sąsiedztwie bram i ścian powinny być umieszczone i wyraźnie oznakowane

drzwi.

Dopuszczalna długość dojsć ewakuacyjnych, od wyjścia z pomieszczenia na drogę ewakuacyjną do wyjścia na zewnątrz budynku, mierzona wzdłuż osi dojsćia, wynosi:

- przy jednym dojsćiu - 20 m,
- przy wielu dojsćiach - 45 m.

Długość dojsć ewakuacyjnych może być powiększona o 100%, jeżeli kondygnacja jest chroniona instalacją tryskaczową, a o 50%, jeżeli droga ewakuacyjna jest chroniona przed zadymieniem.

Powiększenie tych długości podlega sumowaniu.

W ścianach stanowiących wewnętrzną obudowę dróg ewakuacyjnych w budynkach szkolnych i biurowych dopuszcza się umieszczanie nieotwieralnych naświetli powyżej 2 m od poziomu posadzki, jeżeli przylegające pomieszczenia nie są zagrożone wybuchem i jeżeli obciążenie ogniowe w tych pomieszczeniach nie przekracza 1000 MJ/m^2 .

Drzwi ewakuacyjne z budynku przeznaczonego dla więcej niż 50 osób powinny otwierać się na zewnątrz. Wymaganie to nie dotyczy budynku wpisanego do rejestru zabytków.

Wymagania dla pionowych dróg ewakuacyjnych

Wymagania dla konstrukcji i obudowy pionowych dróg ewakuacyjnych

Klatki schodowe nie muszą być zamykane drzwiami. Obudowa schodów i pochylni służących celom ewakuacji powinna mieć odporność ogniową co najmniej 30 min.

Odporność ogniowa biegów, spoczników i pochylni służących celom ewakuacji powinna wynosić co najmniej 30 min. Dopuszcza się odstąpienie od tego wymogu pod warunkiem oddzielenia na każdej kondygnacji klatek schodowych przedziałkami zamykanymi obustronnie drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min., zaopatrzonymi w urządzenia zapewniające ich zamknięcie w razie pożaru z możliwością ich ręcznego otwarcia.

Elementy klatek schodowych powinny być wykonane z materiałów niepalnych. Dopuszcza się ich wykonanie z drewna i innych materiałów palnych pod warunkiem wydzielenia klatek schodowych drzwiami o odporności ogniowej 30 min., zaopatrzonymi w urządzenia zapewniające ich zamknięcie w razie pożaru z możliwością ręcznego otwarcia drzwi.

Wyjście z klatki schodowej na strych lub poddasze powinno być zamykane drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 15 min. zaopatrzonymi w urządzenia zapewniające ich zamknięcie w razie pożaru z możliwością ich ręcznego otwarcia.

Na drogach ewakuacyjnych jest zabronione stosowanie:

- spoczników ze stopniami,
- schodów ze stopniami zabiegowymi, jeżeli schody te są jedyną drogą ewakuacyjną,
- schodów wachlarzowych, w których szerokość stopnia w odległości 0,4 m od poręczy balustrady jest mniejsza niż 0,25 m.

Wymagane wymiary klatek schodowych

Szerokość użytkowa biegów i spoczników klatek schodowych nie może być mniejsza, niż to wynika ze wskaźnika 0,6 m na 100 osób na kondygnacji o największej liczbie przewidywanych użytkowników znajdujących się tam jednocześnie.

Graniczne wymiary schodów przedstawiają się następująco:

- minimalna szerokość użytkowa biegu - 1,2 m,
- minimalna szerokość spocznika - 1,5 m,
- maksymalna wysokość stopnia - 0,175 m.

Szerokość użytkowa schodów zewnętrznych powinna wynosić co najmniej 1,2 m.
Schodów i pochylni ruchomych nie zalicza się do dróg ewakuacyjnych.

Wymagania w zakresie liczby pionowych dróg ewakuacyjnych

Klatki schodowe w budynku powinny być tak rozmieszczone, aby nie była przekroczona dopuszczalna długość dojść ewakuacyjnych.

Wymagania w zakresie oddzielenia klatek schodowych od poziomych dróg komunikacji ogólnej

- nie stawia się.

Wymagania w zakresie odprowadzenia dymu z przestrzeni klatek schodowych oraz w zakresie zabezpieczenia klatek schodowych przed zadymieniem

- nie stawia się.

Wymagania dla dźwigów dostosowanych do potrzeb ekip ratowniczych

- nie dotyczy.

Wymagania dla elementów wykończenia wnętrz

Stosowanie do wykończenia wnętrz materiałów łatwo zapalnych, których produkty rozkładu są bardzo toksyczne oraz intensywnie dymiące, jest zabronione.

Na drogach komunikacji ogólnej, służących celom ewakuacji, jest zabronione stosowanie materiałów łatwo zapalnych.

Zabezpieczenie szybów kablowych

- nie dotyczy

Zabezpieczenie przewodów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych

Prowadzenie przez pomieszczenia przewodów wentylacyjnych z materiałów palnych jest zabronione. Palne izolacje termiczne i akustyczne oraz inne palne okładziny przewodów wentylacyjnych mogą być stosowane tylko na zewnętrznej ich powierzchni w sposób zabezpieczający przed rozprzestrzenianiem ognia.

Przewody oddymiającej wentylacji pożarowej powinny mieć odporność ogniową równą odporności ogniowej wymaganej dla stropów.

Zabezpieczenie przepustów instalacyjnych przechodzących przez zewnętrzne ściany budynku

Przepusty instalacyjne przechodzące przez zewnętrzne ściany budynku znajdujące się poniżej poziomu terenu powinny być zabezpieczone przed możliwością przenikania gazu do wnętrza budynku.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA POWSTANIA POŻARU I DROGI JEGO ROZPRZESTRZENIANIA.

Nieodzownym warunkiem skuteczności zapobiegania pożarom jest obok znajomości procesów spalania, znajomość przede wszystkim tych związków przyczynowo – skutkowych, które warunkują możliwość powstania pożaru. Ogół tych związków określić można generalnie jako przyczyny pożarów.

Źródła powstania pożaru

Możliwości powstania pożaru mogą najczęściej wynikać z:

Wad oraz awaryjnego stanu pracy instalacji i urządzeń elektrycznych:

- niewłaściwego wykonania,
- braku bieżącej i okresowej konserwacji,
- stosowania niewłaściwych urządzeń zabezpieczających,
- niezachowania wymaganych odległości urządzeń ogrzewczych i żarowych punktów świetlnych od materiałów palnych,
- stosowania prowizorycznych instalacji i urządzeń,
- stosowania urządzeń ogrzewczych niezgodnie z zaleceniami producenta,
- zwarcie przewodów i urządzeń spowodowane zbyt małą odległością między przewodami „gołymi”, zbyt małym przekrojem przewodów ze względu na zerwanie, niewłaściwym przekrojem przewodów dla występujących normalnie obciążeń, niewłaściwą izolacją w miejscach łączenia przewodów, niedostatecznie mocnym zamocowaniem przewodów, starzeniem się izolacji, uszkodzeniami mechanicznymi izolacji, naprawą instalacji pod napięciem, błędnym łączeniem przewodów,
- korzystanie z uszkodzonych przewodów elektrycznych, wyłączników i gniazd wtykowych,
- naprawianie we własnym interesie instalacji elektrycznych, reperowanie spalonych bezpieczników topikowych,
- osłanianie żarówek materiałami łatwopalnymi,
- stosowanie osprzętu instalacji o niewłaściwym stopniu ochrony.

2. Używania otwartego ognia:

- zaprószenia ognia spowodowanego pozostawieniem żarzących się papierosów w sąsiedztwie materiałów palnych,
- prowadzenia prac remontowo–budowlanych polegających na spawaniu, cięciu, rozgrzewaniu substancji, malowaniu i klejeniu z użyciem materiałów niebezpiecznych pożarowo.

3. Przechowywania ciał stałych w sąsiedztwie materiałów posiadających skłonności do samo nagrzewania.

4. Magazynowanie substancji reagujących ze sobą egzotermicznie (z wytwarzaniem ciepła).

5. Celowego podpalenia.

6. Nieostrożności:

- używanie ognia otwartego w pomieszczeniach, w których robić tego nie wolno,
- palenie papierosów w miejscach, gdzie obowiązuje zakaz palenia,
- wrzucanie niedopałków do kosza z papierami, w pobliżu materiałów palnych, lub bezpośrednio na te materiały,
- rozniecanie ognia w pobliżu zabudowań, obiektów, materiałów palnych itp.,
- przechowywanie wszelkiego rodzaju materiałów opałowych w pobliżu palenisk pieców c.o. itp. źródeł ognia,
- intensywne suszenie lub przechowywanie na piecach lub przechowywanie w pobliżu pieców i palenisk przedmiotów oraz materiałów palnych i łatwo zapalnych,
- rozlewanie, przelewanie cieczy łatwo zapalnych w pomieszczeniach, w których znajduje się otwarty ogień,
- wysypywanie popiołu, żużlu z palenisk w pobliżu materiałów palnych, budynków, składowisk itp.,
- spalanie śmieci w pobliżu budynków lub materiałów palnych,
- magazynowanie materiałów palnych w pobliżu przewodów i urządzeń elektrycznych wysokiego napięcia.

Możliwości rozprzestrzeniania się pożaru

Rozprzestrzenianie się pożaru następuje przez przenoszenie się ciepła z jednego miejsca na drugie. Może to odbywać się w trojaki sposób:

- 1)konwekcję(unoszenie),
- 2)promieniowanie,
- 3)przewodzenie.

Okolo czterech piątych ciepła wytwarzanego w czasie pożaru rozprasza się przez konwekcję. Produkty spalania oraz powietrze podgrzane w czasie pożaru są lżejsze niż atmosfera otoczenia i dlatego unoszą się ku górze.

Ciepło unoszących się prądów powietrza oraz gazów zdolne jest ogrzać spotkane na swej drodze materiały palne do temperatury zapalenia i w ten sposób powodować rozprzestrzenianie się pożaru.

Wewnątrz budynków pożar rozprzestrzenia się przez warstwy termoizolacyjne ze styropianu i poliuretanu, nawet osłonięte materiałem niepalnym, drewniane stropy i stropodachy, drewniane ściany działowe i osłonowe, palne wykładziny ścienna i wystrój wnętrz, palne wykładziny podłogowe oraz inne palne konstrukcje.

Wiele pożarów rozprzestrzenia się na cały budynek w przypadku kiedy źródło ognia staje się przyczyną tworzenia prądów gorącego powietrza, gazów i płomieni, które przedostają się przez otwarte drzwi, popękane od wysokich temperatur szyby okienne, kanały wentylacyjne, zapalając na swej drodze materiały palne.

Brak otworów oddymiających sprzyja koncentracji gorących gazów, które nagrzewają powyżej granicy wytrzymałości elementy konstrukcyjne i w konsekwencji doprowadzają do szybkiego zapalenia się części lub całego budynku.

Promieniowanie ciepłe podczas pożarów budynku lub pomieszczenia może być tak duże, że powoduje ogrzanie i zapalenie sąsiednich pomieszczeń a nawet budynków, usytuowanych zbyt blisko i nie oddzielonych ścianami przeciwpożarowymi.

Rozwój pożaru w obiekcie uzależniony jest od zastosowanych rozwiązań techniczno – budowlanych ograniczających możliwości rozprzestrzeniania ognia i gazów pożarowych pomiędzy poszczególnymi budynkami oraz kondygnacjami.

Rozprzestrzenianie ognia może następować poprzez:

- palne elementy konstrukcyjne budynku (stropy, ściany, sufity podwieszone, okładziny ścian itp.), wystroju oraz wyposażenia wnętrz,
- systemy instalacji użytkowych: wentylacyjnej, elektroenergetycznej.

Przyczyny rozprzestrzeniania się pożaru

Przyczyny rozprzestrzeniania się pożaru można podzielić na dwie zasadnicze grupy:

1) grupa przyczyn bezpośrednich:

- późne zauważanie powstania pożaru,
- opóźnione wszczęcie alarmu pożarowego,
- niesprawność lub brak urządzeń alarmowych,
- zbyt późne zaalarmowanie straży pożarnej,
- ukryte i niewidoczne miejsce powstania pożaru,
- palne elementy budowlane i konstrukcja budynku,
- bliskie odległości do materiałów palnych i łatwopalnych,
- brak dostatecznej ilości środków gaśniczych i sprzętu,

- nieumiejętność gaszenia pożaru w początkowym jego stadium.

2) grupa przyczyn pośrednich:

- warunki w miejscu powstania pożaru - zadymienie, żar i promieniowanie cieplne,
- niedostateczna łączność alarmowa lub jej brak ze strażą pożarną,
- zły stan dróg dojazdowych do budynku,
- pora doby powstania pożaru będąca czynnikiem rzutującym na czas wykrycia pożaru i podjęcia akcji ratowniczo-gaśniczej,
- pora roku, bowiem w okresie lata pożar ma tendencje do szybkiego rozprzestrzeniania się z powodu wysuszenia palnych elementów budynku,
- warunki atmosferyczne (silny wiatr, deszcz, śnieg, mróz),
- przeszkody terenowe wezwanych do akcji jednostek straży pożarnej.

ZAPOBIEGANIE MOŻLIWOŚCI POWSTANIA POŻARU

Do podstawowych obowiązków wszystkich pracowników oraz osób prowadzących jakąkolwiek działalność na jej terenie należy zapobieganie możliwości powstania pożaru.

W tym celu konieczne jest przestrzeganie przepisów przeciwpożarowych, a w szczególności rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719 z dnia 7 czerwca 2010 roku).

Zasady zapobiegania możliwości powstania pożaru.

1. W obiekcie oraz na terenie przyległym do niego jest zabronione wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnianie prowadzenia działań ratowniczych lub ewakuacji a w szczególności:

- używania ognia otwartego i palenia tytoniu w strefach zagrożonych pożarem lub wybuchem,
- garażowania pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach nie przeznaczonych do tego celu, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu,
- rozgrzewanie za pomocą otwartego ognia smoły i innych materiałów w odległości mniejszej niż 5 m od obiektu, przyległego do niego składowiska lub placu składowego z materiałami palnymi, przy czym jest dopuszczalne wykonywanie tych czynności na dachach o konstrukcji i pokryciu niepalnym w budowlanych obiektach, a w pozostałych jeżeli zostaną zastosowane odpowiednie, przeznaczone do tego celu podgrzewacze,
- wysypywanie gorącego popiołu i żużlu lub spalanie śmieci i odpadów w miejscu umożliwiającym zapalenie się sąsiednich obiektów lub materiałów palnych,
- przechowywanie materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0.5 m od:
  - a) urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzać się do temperatury przekraczającej 100°C,
  - b) linii kablowych o napięciu powyżej 1kV, przewodów uziemiających oraz przewodów odprowadzających instalacji odgromowej, jeżeli odrębne przepisy nie stanowią inaczej,
- używanie elektrycznych urządzeń grzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta,

- stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0.05m od żarówki,
  - instalowanie opraw oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych, jak: włączniki, przełączniki, gniazda wtykowe, bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem,
  - składowanie materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji,
  - ustawianie na klatkach schodowych jakichkolwiek przedmiotów utrudniających ewakuację,
  - zamykanie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe otwarcie,
  - uniemożliwianie lub ograniczanie dostępu do:
    - a) urządzeń przeciwpożarowych, takich jak stałe i półstałe urządzenia gaśnicze i zabezpieczające, urządzenia odciażające, instalacje sygnalizacyjno-alarmowe, hydranty, zawory hydrantowe, suche piony, przeciwpożarowe zbiorniki wodne, klapy przeciwpożarowe, urządzenia do usuwania dymów i gazów pożarowych,
    - b) urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
    - c) wyjść ewakuacyjnych,
    - d) wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz głównych zaworów gazu.
- 2. Właściciele, zarządcy lub użytkownicy budynków z wyjątkiem budynków jednorodzinnych są zobowiązani do:**
- umieszczania w miejscach widocznych wykazu telefonów alarmowych oraz instrukcji postępowania na wypadek pożaru,
  - oznakowania, zgodnie z Polskimi Normami:
    - a) dróg, wyjść i kierunków ewakuacji,
    - b) miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych,
    - c) elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
    - d) lokalizacji przeciwpożarowych wyłączników prądu, głównych zaworów gazu oraz materiałów niebezpiecznych pożarowo,
    - e) pomieszczeń, w których występują materiały niebezpieczne pożarowo.
- 3. W pomieszczeniach piwnicznych przeznaczonych na pobyt ludzi, okiennice lub kraty powinny otwierać się od wewnątrz w minimum jednym oknie.**
- 4. Nie należy eksploatować instalacji i urządzeń, których stan techniczny może spowodować pożar.**

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów; w celu zapewnienia bezpiecznej eksploatacji obiektu, należy:

1. Zapewnić prawidłowe warunki ewakuacji ludzi, tj.:
  - znakować zgodnie z PN – 92 / N – 01256 / 02 drogi, wyjścia i kierunki ewakuacji (patrz załącznik nr 1),
  - utrzymywać drożność poziomych i pionowych dróg ewakuacyjnych (korytarzy i klatek schodowych).

Zabrania się:

- 1) składowania materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji,
- 2) ustawiania na schodach, korytarzach i w przejściach jakichkolwiek przedmiotów utrudniających ewakuację,
- 3) zamykania drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,
- 4) uniemożliwiania lub ograniczania dostępu do:
  - dróg, wyjść i kierunków ewakuacji,
  - miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych,
  - elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
  - lokalizacji przeciwpożarowych wyłączników prądu, głównych zaworów gazu oraz materiałów niebezpiecznych pożarowo,
  - pomieszczeń, w których występują materiały niebezpieczne pożarowo.

Należy:

1. Wywiesić na widocznym miejscu instrukcję postępowania na wypadek powstania pożaru oraz wykaz telefonów alarmowych. Proponuje się wywieszenie instrukcji na wszystkich kondygnacjach, w miejscach najczęściej uczęszczanych przez pracowników.
2. Oznakować zgodnie z Polską Normą PN-92/N-01256/01:
  - miejsca ustawienia sprzętu gaśniczego,
  - lokalizację przeciwpożarowego wyłącznika prądu elektrycznego,
  - lokalizację miejsc składowania materiałów niebezpiecznych pożarowo.

Uwaga: Zabrania się ograniczania dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, tj. gaśnic, hydrantów itp. oraz wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego.

3. Instalacje i urządzenia techniczne użytkować i utrzymywać w stanie zgodnym z warunkami technicznymi i wymaganiami ustalonymi przez producenta, a w szczególności należy poddawać je okresowym przeglądom i konserwacji, ponadto zaleca się przy większym zakurzeniu kabli elektrycznych oczyszczać z osiadającego na nich pyłu. Eksploatacja instalacji i urządzeń mogących być przyczyną pożaru jest zabroniona.

Zgodnie z Polską Normą należy dokonywać pomiarów instalacji elektrycznej w zakresie oporności izolacji przewodów roboczych oraz w przypadku jakiegokolwiek rozerwania przewodów.

Powyższą czynność powinny wykonywać osoby posiadające wymagane kwalifikacje. Stwierdzone nieprawidłowości należy bezzwłocznie usuwać.

4. W obiekcie, w którym odbywa się proces spalania paliwa stałego, ciekłego lub gazowego, są zobowiązani do usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych:
  - od palenisk opalanych paliwem stałym - co najmniej 4 razy w roku,
  - od palenisk opalanych paliwem płynnym i gazowym – co najmniej 2 razy w roku,
5. Urządzenia elektryczne ustawiać na podłożu niepalnym.
6. Na osłony punktów świetlnych stosować materiały niepalne lub trudno zapalne jeżeli są umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od powierzchni żarówki.
7. Oprawy oświetleniowe oraz osprzęt instalacji elektrycznej instalować na podłożu niepalnym jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem.
8. Zapewnić prawidłowe warunki magazynowania materiałów niebezpiecznych pożarowo, to jest:
  - materiały palne przechowywać w odległości nie mniejszej niż 0,5 m od urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 100°C oraz linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających i przewodów odprowadzających instalacji odgromowej,
  - ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 55°C należy przechowywać wyłącznie w pojemnikach wykonanych z materiałów co najmniej trudno zapalnych, odprowadzających ładunki elektryczności statycznej, wyposażonych w szczelne zamknięcia (w przypadku opakowań ceramicznych lub szklanych należy zabezpieczyć je przed stłuczeniem),
  - w jednej strefie pożarowej ilość magazynowanych cieczy palnych o temperaturze zapłonu poniżej 21°C nie powinna przekraczać 10 l, a pozostałych 50 l. W związku z powyższym należy dążyć do ograniczania ilości cieczy o temperaturze zapłonu poniżej 21°C nie powinna przekraczać 10 l, a pozostałych 50 l. W związku z powyższym należy dążyć do ograniczenia ilości cieczy o temperaturze zapłonu poniżej 20°C (np. eter, aceton, benzen, toluen, spirytus) w laboratoriach i pracowniach.
  - W pomieszczeniach, w których przechowywane są materiały niebezpieczne pożarowo, obowiązuje bezwzględny zakaz używania ognia otwartego.

Powyższe wymagania powinny być przestrzegane w trakcie eksploatacji obiektu.

WEWNĄTRZZAKŁADOWY SYSTEM ŁĄCZNOŚCI I ALARMOWANIA NA WYPADEK ZAGROŻENIA POŻAROWEGO

Warunki ewakuacji

Bezpieczna ewakuacja ludzi z obiektów, możliwa jest przy zachowaniu odpowiednich warunków techniczno – budowlanych dla dróg ewakuacyjnych i elementów wystroju wnętrz, określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75 z 2002 r., poz. 690) oraz ustaleniu przedsięwzięć organizacyjnych. W przypadku występowania rozbieżności pomiędzy wymaganiami techniczno – budowlanymi dla dróg ewakuacyjnych a stanem rzeczywistym, konieczne jest zasięgnięcie opinii rzeczoznawcy do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych i podjęcia natychmiastowych działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Ewakuacja – uporządkowany ruch osób do miejsca bezpiecznego w przypadku pożaru lub innego niebezpieczeństwa.

W zakresie przedsięwzięć organizacyjnych, zarządca obiektu powinien:

1. ustalić różne warianty opuszczania obiektu, zależne od możliwości powstania pożaru w poszczególnych jego częściach, uwzględniające kolejność opuszczania pomieszczeń czy kondygnacji oraz wyznaczyć osoby odpowiedzialne za przestrzegania ustalonych scenariuszy postępowania,
2. ustalić miejsce koncentracji osób ewakuowanych poza budynkami z uwzględnieniem niekorzystnych warunków atmosferycznych oraz wyznaczyć pracowników odpowiedzialnych za zapewnienie opieki nad tymi osobami (odsyłanie ich do miejsca zamieszkania po sprawdzeniu obecności, zapewnienie opieki medycznej),
3. wyznaczyć pracowników odpowiedzialnych za:
  - otwarcie wszystkich wyjść ewakuacyjnych,
  - sprawdzenie czy wszystkie osoby opuściły ewakuowany rejon,
  - informowanie jednostek interwencyjnych (np. straży pożarnej, pogotowia energetycznego czy gazowego) o lokalizacji głównych włączników energii, zaworów gazowych, pomieszczeń w których występują materiały niebezpieczne pożarowo, żrące, toksyczne itp.,
4. określić rodzaj mienia podlegających ewakuacji (urządzenia, dokumentacja, przedmioty) i miejsce jego składowania.

Organizacja ewakuacji

W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia ze wszystkich obiektów, decyzję o podjęciu ewakuacji podejmuje Właściciel Obiektu lub Jego Zastępca.

Decyzja o zarządzeniu ewakuacji musi uwzględniać informacje o zakresie ewakuacji, liczbie osób przewidzianych do ewakuacji, sposobach i kolejności opuszczania obiektu (kondygnacji, budynku itp.), a także musi określać drogi i kierunki oraz przewidywać możliwość zakwaterowania osób ewakuowanych.

Po podjęciu decyzji o ewakuacji osób i mienia należy:

1. Niezwłocznie powiadomić wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanego odcinka o powstaniu i charakterze zagrożenia oraz konieczności przeprowadzenia ewakuacji. Do powiadomienia można wykorzystać środki łączności wewnętrznej, o ile występują w obiekcie.
2. Kierujący akcją ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji, ponadto ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając w tym celu sposoby, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia.
3. W pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar, lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie. Następnie należy ewakuować osoby poczynając od najwyższych kondygnacji. Należy dążyć do tego, aby wśród ewakuowanych w pierwszej kolejności były osoby o ograniczonej z różnych względów zdolności poruszania się, natomiast zamykać strumień ruchu powinny osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach.
4. Podczas ewakuacji z pomieszczeń, strumienie ludzi należy kierować na poziome drogi ewakuacyjne (korytarze), a następnie zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne, na klatki schodowe i wyjścia poza obszar zagrożony pożarem lub na zewnątrz obiektów. O koncentracji osób ewakuowanych poza strefami zagrożonymi pożarem decyduje kierujący akcją ewakuacyjną.
5. Osoby z ograniczoną zdolnością poruszania się (jeśli takowe będą przebywać) należy ewakuować przy pomocy wózków bądź przenosić na rękach.
6. W przypadku blokady dróg ewakuacyjnych, należy niezwłocznie, dostępnymi środkami, np. telefonicznie, bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy, powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej. Ludzi odciętych od wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę posiadanych środków oraz istniejących warunków, ewakuować z zewnątrz, przy pomocy sprzętu ratowniczego przybyłych jednostek Państwowej Straży Pożarnej lub innych jednostek ratowniczych.
7. Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej, ze względu na mniejsze zadymienie panujące w

dolnych partiach pomieszczeń i korytarzy. Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłaniać chustką zmoczoną w wodzie – sposób ten ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji co do kierunku ruchu.

8. Ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi. Ewakuację mienia należy rozpocząć od najcenniejszych urządzeń, dokumentacji i przedmiotów. Należy wykorzystywać wszystkie sprawne fizycznie osoby, nadające się do demontażu i ewakuacji mienia.
9. Po zakończeniu ewakuacji, tj. opuszczeniu zagrożonej strefy, opiekun danej grupy osób, zobowiązany jest do sprawdzenia, czy wszyscy ludzie opuścili poszczególne pomieszczenia. W razie podejrzenia, że ktoś został w zagrożonej strefie, należy natychmiast zgłosić ten fakt jednostkom ratowniczym przybyłym na miejsce akcji i przeprowadzić ponowne sprawdzanie pomieszczeń budynku.
10. W przypadku przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej w trakcie akcji ewakuacyjnej, kierujący przebiegiem akcji zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji, a następnie podporządkowania się poleceniom dowódcy przybyłej jednostki taktycznej straży pożarnej.

W celu zapewnienia szybkiej i skutecznej ewakuacji osób oraz mienia, a w szczególności w przypadku konieczności ewakuacji osób niepełnosprawnych, należy dokonać oceny warunków ewakuacji w najbardziej ekstremalnych warunkach (pora wieczorna wymagająca sztucznego oświetlenia budynku, maksymalna liczba pracowników).

Dokonując oceny należy przewidzieć rozwiązania eliminujące wystąpienie paniki wśród ewakuowanych grup. **Za przeprowadzenie oceny odpowiedzialność ponosi Właściciel Obiektu.**

Zaleca się przeprowadzanie praktycznego sprawdzania możliwości ewakuacji pracowników z częstotliwością ustaloną przez zarządcę obiektu. Umożliwi to określenie czasu niezbędnego do opuszczenia budynku, w razie konieczności przeprowadzenia ewakuacji, wynikającej z powstania pożaru czy innego zagrożenia, np. podłożenia ładunku wybuchowego.

Przeprowadzając po raz pierwszy sprawdzenie warunków ewakuacji, zaleca się powiadomienie właściwej terenowo Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej i przeprowadzenia ćwiczeń pod nadzorem jej przedstawicieli.

Warunki techniczno – budowlane dla dróg ewakuacyjnych

Poniżej przedstawiono wymagania techniczno – budowlane, które powinny spełniać drogi ewakuacyjne. Wymagania dotyczą budynku niskiego (do 12 m).

Wysokość budynku jest liczona od poziomu terenu przy najniższym położonym wejściu do budynku, nie będącym wyłącznie wejściem do pomieszczeń gospodarczych lub technicznych, do górnej płaszczyzny stropu lub stropodachu nad najwyższą kondygnacją użytkową, łącznie z grubością izolacji cieplnej, bez uwzględnienia wzniesionych ponad tę płaszczyznę maszynowni dźwigów i innych pomieszczeń technicznych.

Wymagania dla dróg ewakuacyjnych:

1. Drzwi ewakuacyjne z budynku powinny się otwierać na zewnątrz.
2. Długość przejścia w pomieszczeniu, mierzona od najdalszego miejsca, w którym może przebywać człowiek, do wyjścia na drogę ewakuacyjną (np. korytarz) nie powinna przekraczać 40 m. Jeżeli wysokość pomieszczenia przekracza 5 m, długość ta może być powiększona o 25%.(warunek ten jest spełniony).
3. Z pomieszczenia należy zapewnić co najmniej dwa wyjścia ewakuacyjne, jeżeli:
  - powierzchnia pomieszczenia przekracza 300 m²,
  - liczba osób mogących przebywać jednocześnie w pomieszczeniu przekracza 50, a w pomieszczeniu, w którym mogą przebywać dzieci lub młodzież o ograniczonej zdolności poruszania się – 30 (warunki te są spełnione).
4. Szerokość wyjścia ewakuacyjnego (drzwi) przyjmuje się 0,6 m na 100 osób mogących jednocześnie przebywać w pomieszczeniu. Szerokość ta nie może być jednak mniejsza niż 0,9 m w świetle.
5. Drzwi stanowiące wyjście ewakuacyjne z pomieszczeń, w których może przebywać jednocześnie więcej niż 50 osób lub 6 osób o ograniczonej zdolności poruszania się, powinny otwierać się na zewnątrz.
6. Na drogach ewakuacyjnych zabronione jest stosowanie drzwi rozsuwanych, obrotowych lub podnoszonych.
7. Ściany stanowiące wewnętrzną obudowę dróg ewakuacyjnych (korytarzy) powinny być pozbawione okien.
8. Szerokość poziomych dróg ewakuacyjnych (korytarzy) :
  - przyjmuje się 0,6 m na 100 osób mogących przebywać na danej kondygnacji budynku, lecz nie mniej niż 1,4 m,
  - dopuszcza się 1,2 m, jeżeli na danej kondygnacji liczba przebywających osób nie przekroczy 20.

9. Wysokość dróg ewakuacyjnych nie może być mniejsza niż 2,2 m, natomiast wysokość przejścia, drzwi lub lokalnego obniżenia – 2 m.
10. Korytarze należy dzielić na odcinki nie dłuższe niż 50 m za pomocą drzwi dymoszczelnych lub innych urządzeń technicznych, zapobiegających rozprzestrzenianiu się dymu. Jeżeli na korytarzu występuje podwieszony sufit, przedzielenie z materiału nie palnego powinno być zrealizowane również od wysokości drzwi do stropu.
11. Na drodze ewakuacyjnej zabronione jest stosowanie:
  - spoczników ze stopniami (spocznik – płaszczyzna oddzielająca biegi klatki schodowej),
  - schodów ze stopniami zabiegowymi, jeżeli schody te są jedyną drogą ewakuacyjną. Jeżeli na drodze ewakuacyjnej występują mniej niż 3 stopnie pomiędzy różnicą poziomów, powinny być wyraźnie oznakowane.
12. Odporność ogniowa biegów i spoczników schodów powinna wynosić:
  - 30 min. w budynkach do dwóch kondygnacji,
  - 60 min. w budynkach powyżej dwóch kondygnacji.
13. Piwnice (nie przeznaczone na stały pobyt ludzi) powinny być oddzielone ścianami i stropami o odporności ogniowej co najmniej 60 min. i zamknięte drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min. Jeżeli drzwi do piwnic znajdują się poniżej parteru, schody z tego poziomu powinny być zabezpieczone w sposób uniemożliwiający omyłkowe zejście ludzi do piwnicy w wypadku ewakuacji (np. ruchomą barierą).
14. Dopuszczalne długości dojsć ewakuacyjnych powinny być nie większe niż:
  - przy jednym dojściu 20 m,
  - przy wielu dojściach 45 m.

Dojście ewakuacyjne jest to odległość od wyjścia z pomieszczenia na drogę ewakuacyjną do wyjścia na zewnątrz budynku albo do drzwi klatki schodowej.
Mierzy się ją wzdłuż osi dojścia.

Jeżeli klatki schodowe nie są obudowane i nie są zamykane drzwiami, długość dojścia mierzy się od wyjścia z pomieszczenia do krawędzi najbliższego stopnia schodów.

Elementy wystroju wnętrza.

Elementy wystroju wnętrza powinny spełniać następujące wymagania:

1. Produkty rozkładu termicznego materiałów stosowanych do wykończenia wnętrza nie powinny być toksyczne lub intensywnie dymiące.

2. Na drogach komunikacji ogólnej, służących celom ewakuacji zabronione jest stosowanie materiałów łatwo zapalnych, np. boazerii, wykładzin podłogowych.
3. W pomieszczeniach, w których może jednocześnie przebywać więcej niż 50 osób, stałe elementy wyposażenia (boazerie, przegrody itp.) oraz wystroju wnętrz (wykładziny podłogowe, firany, zasłony, elementy dekoracyjne itp.) powinny być wykonane z materiałów co najmniej trudno zapalnych.
4. Okładziny sufitów i sufity podwieszane powinny być wykonane z materiałów niepalnych lub niezapalnych, nie kapiących i nie odpadających pod wpływem ognia czy podwyższonej temperatury.

Uwaga. Materiały zastosowane do wystroju wnętrz powinny mieć atest wydany przez Instytut Techniki Budowlanej w Warszawie. W przypadku jego braku, konieczne jest wykonanie przez wyspecjalizowaną firmę zabezpieczenia ogniochronnego tych materiałów.

POSTĘPOWANIE NA WYPADEK POŻARU, WYBUCHU LUB INNEGO MIEJSCOWEGO ZAGROŻENIA.

Zasady alarmowania.

1. Każdy kto zauważył pożar, lub uzyskał informację o pożarze czy zagrożeniu obowiązany jest zachować spokój i nie dopuszczając do paniki natychmiast zaalarmować:

- wszystkie osoby znajdujące się w sąsiedztwie pożaru narażone na jego skutki,

- Państwową Straż Pożarną -tel. 998 lub 112,

- Dyrektora: -tel. ....

- Zastępcę dyrektora: -tel. ....

2. Po uzyskaniu połączenia ze strażą pożarną należy wyraźnie podać:

- gdzie się pali – nazwę obiektu, dokładny adres, numer kondygnacji,

- co się pali – np.: odzież w pomieszczeniu socjalnym,

- czy istnieje zagrożenie życia, czy w rejonie pożaru lub bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się materiały łatwo zapalne, itp.,

- numer telefonu, z którego podaje się informacje oraz swoje imię i nazwisko.

Uwaga: po potwierdzeniu przyjęcia meldunku przez dyżurnego telefonistę, odłożyć słuchawkę i odczekać przy telefonie na ewentualne sprawdzenie.

3. W razie potrzeby (wypadek lub awaria) zaalarmować:

- Pogotowie Ratunkowe - tel. 999,

- Policję - tel. 997,

- Pogotowie Energetyczne - tel. 991,

- Straż Miejską - tel. ....

Zasady postępowania pracowników w przypadku powstania pożaru lub innego zagrożenia

1. Równolegle z zaalarmowaniem straży pożarnej należy przystąpić do akcji ratowniczo – gaśniczej przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego oraz hydrantów wewnętrznych znajdujących się w budynku.
2. Do czasu przybycia straży pożarnej kierownictwo akcją sprawuje Właściciel lub Zastępca, a w razie ich nieobecności jeden z pracowników. Każdy pracownik zobowiązany jest podporządkować się poleceniom kierującego akcją.
3. Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczo – gaśniczej powinna:
  - w pierwszej kolejności przystąpić do ratowania ludzi, przeprowadzając ewakuację z zagrożonego rejonu,
  - wyłączyć dopływ prądu elektrycznego strefy pożaru (nie wolno gasić wodą instalacji i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem),
  - usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.,
  - nie należy otwierać bez potrzeby drzwi i okien w pomieszczeniach, w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia,
  - otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar należy zachować szczególną ostrożność. Wskazane jest schowanie się za ścianę od strony klamki w drzwiach lub zasłonięcie twarzy;
  - wchodząc do zadymionych pomieszczeń lub przechodząc przez nie, należy ograniczać ilość wdychanych produktów spalania. Poruszać się w pozycji pochylonej, jak najbliżej podłogi i zasłaniać usta, np. wilgotną chusteczką.

Zabezpieczenie pogorzeliska

Właściciel obiektu lub osoba go zastępująca jest odpowiedzialny za:

- zabezpieczenie miejsca pożaru i wystawienie posterunku pogorzeliskowego w celu zapobieżenia powstania pożaru wtórnego,
- przystąpienie do uporządkowania pogorzeliska po zakończeniu działalności Policji, firmy ubezpieczeniowej lub komisji zwołanej dla ustalenia okoliczności i przyczyny powstania i rozprzestrzeniania się pożaru.

Aby zapewnić stałą możliwość zapoznawania się pracowników i innych użytkowników obiektu, z informacjami i pouczeniami o zasadach bezpieczeństwa pożarowego, należy

„Instrukcję postępowania na wypadek pożaru” i wywiesić na każdej kondygnacji budynku, w miejscach najczęściej uczęszczanych.

Uwaga: Obowiązujący wzór „Instrukcji postępowania na wypadek pożaru” przedstawiono we wzorze nr 5

ZASADY ZAZNAJAMIANIA PRACOWNIKÓW Z PRZEPISAMI PRZECIWPOŻAROWYMI

Cel i zakres szkoleń

Zgodnie z *art.3 ust.1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej* każda osoba fizyczna i prawna obowiązana jest zabezpieczyć użytkowany obiekt przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem. Aby możliwe było skuteczne wypełnienie tego obowiązku pracownik powinien znać charakter i rodzaj występujących zagrożeń, zasady przeciwdziałania im oraz sposób postępowania w stanach zagrożenia. Nie bez znaczenia jest także odpowiednia motywacja, związana z poczuciem odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje, współpracowników, klientów oraz całego obiektu, a w tym własnego miejsca. Przytoczone warunki stanowić powinny główny cel szkolenia pracownika w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Obowiązek organizacji stosownego szkolenia ciąży na właścicielu, (użytkowniku, zarządcy) obiektu i wynika bezpośrednio z *art.4, ust.1 pkt.6 ustawy o ochronie przeciwpożarowej*, przy czym przepisy przeciwpożarowe nie określają trybu szkolenia, ani jego zakresu i częstotliwości.

Ważnym aspektem psychologicznym, wpływającym na motywację pracowników, jest udział w szkoleniu wszystkich pracowników, niezależnie od zajmowanego stanowiska, zwłaszcza w ogólnej części szkolenia.

Z postanowieniami „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego” powinny zapoznać się wszystkie osoby nie będące pracownikami, wynajmujące powierzchnię lub pomieszczenia na terenie zajmowanym przez obiekty zakładu. Obowiązkiem wyznaczonego pracownika jest dostarczenie tym osobom przedmiotowego dokumentu i uzyskanie oświadczeń o przyjęciu do wiadomości jego postanowień – wzór nr 1.

Zagadnienia dotyczące warunków i sposobów bezpiecznej ewakuacji ludzi z budynków, powinny być uwzględnione w programach nauczania.

Rodzaje szkoleń przeciwpożarowych

W obowiązującym rozporządzeniu *Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860; zm.: Dz. U. z 2005 r. Nr 116, poz. 972)* zostały określone szczegółowe zasady szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, obejmujące między innymi problematykę ochrony przeciwpożarowej.

Zgodnie z tym rozporządzeniem, pracodawcy są zobowiązani do przeprowadzania szkolenia wstępnego oraz szkolenia i doskonalenia okresowego.

Szkolenie wstępne prowadzone według programów, opracowanych dla poszczególnych stanowisk (zawodów) obejmuje:

- 1) szkolenie wstępne ogólne,
- 2) szkolenie wstępne na stanowisku pracy,

Celem szkolenia wstępnego (ogólnego i na stanowisku pracy) jest zaznajomienie nowo przyjętego pracownika (dotyczy to pracownika zatrudnionego po raz pierwszy w obiekcie, zarówno w pełnym, jak i niepełnym wymiarze czasu, a także pracowników czasowo oddelegowanych z innych obiektów) z najważniejszymi problemami ochrony przeciwpożarowej w obiekcie, w tym zasadami użycia otwartego ognia i postępowania na wypadek pożaru.

Uczestnik szkolenia powinien zostać jednoznacznie poinformowany o obowiązku natychmiastowego wszczęcia alarmu, jeszcze przed przystąpieniem do dalszych działań (odstępstwo od tej zasady powinno być tylko dopuszczalne w przypadku, gdy konieczne jest i możliwe natychmiastowe ratowanie życia ludzkiego, a jakakolwiek zwłoka spowodowałaby tragiczne skutki). Powinien znać przy tym przyjęty system alarmowania, – kiedy i na jakiej zasadzie alarm dociera do straży pożarnej, jak długi może być czas dojazdu jednostek ratowniczych itd. Szczególną uwagę należy zwrócić na praktyczne sposoby wyprowadzania ludzi z zagrożonych stref, na zasady gaszenia (w tym odzieży na człowieku), postępowanie z osobami nieprzytomnymi,

Pracownik powinien też mieć świadomość obowiązku zapewnienia również i swojego bezpieczeństwa oraz ograniczenia działań, które narazić go mogą na utratę zdrowia lub życia.

Szkolenie okresowe powinno polegać na doskonaleniu nabytych wcześniej umiejętności postępowania (podczas szkolenia podstawowego) i utrwaleniu posiadanej wiedzy w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Jest to również okazja do przedstawienia wszelkich zmian, zarówno dotyczących zagrożeń (np. w związku z wprowadzeniem nowych materiałów, urządzeń itd.), jak i metod ich zwalczania.

Wykonuje się je przed upływem 6 miesięcy (dla pracodawców oraz osób kierujących pracownikami) od daty przyjęcia do pracy lub przed upływem 12 miesięcy dla pozostałych pracowników.

Zakres tematyczny należy całkowicie dostosować do występujących w obiekcie rozwiązań technicznych.

Program powinien składać się z części ogólnej obejmującej tematykę wspólną dla wszystkich pracowników oraz części przeznaczonej dla poszczególnych grup, w zależności od wykonywanych zadań i miejsca pracy.

Należy przewidzieć także oddzielny zakres programowy dla pracowników firm obcych wykonujących prace na terenie obiektu, zwłaszcza remontowe lub konserwacyjne.

Istotny jest dobór osoby przeprowadzającej szkolenie. Powinien być to doświadczony specjalista, posiadający rozległą wiedzę w zakresie zabezpieczeń przeciwpożarowych (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie wymagań kwalifikacji zawodowych oraz dotyczących warunków fizycznych i psychicznych osób zatrudnionych w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, a także w zakresie kwalifikacji zawodowych innych osób wykonujących czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 159, poz. 1050)) i znający w szczególności techniczne zastosowania w danym obiekcie. Dotyczy to w szczególności osób prowadzących szkolenie podstawowe i okresowe.

W przypadku szkoleń wstępnych dopuszczalne są różne warianty:

- szkolenie przez zakładowego „inspektora , bhp (ppoż.)”,
- szkolenie przez wyznaczonego pracownika komórki kadrowej,
- szkolenie przez bezpośredniego przełożonego na stanowisku pracy.

Szkolenie specjalistyczne dotyczy pracowników nadzorujących zabezpieczenie prac niebezpiecznych pożarowo. Wskazane jest, aby szkolenie specjalistyczne było organizowane

na konkretnych stanowiskach pracy w obiekcie, tj. w miejscach, gdzie można doświadczalnie potwierdzić omawiane rozwiązania. Szkolenie specjalistyczne powinno składać się z części teoretycznej i praktycznej. Ta ostatnia dotyczy zwłaszcza sposobu postępowania w wypadku zagrożenia. Część praktyczna może być realizowana w formie ćwiczeń, obejmujących cały personel (a nawet i klientów) oraz jednostki Państwowej Straży Pożarnej

Zasady organizacji i prowadzenia szkoleń

Szkolenie wstępne i specjalistyczne jest jednorazowe. Szkolenie okresowe powinno być organizowane nie rzadziej, niż co 3 lat dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, dla pozostałych pracowników za wyjątkiem administracyjno-biurowych, – co 5 lat, dla administracyjno-biurowych, – co 6 lat. Dla pracowników na stanowiskach robotniczych, na których występują szczególnie duże zagrożenia – nie rzadziej niż raz na rok. Szkolenie specjalistyczne należy ponawiać w przypadku wprowadzenia zmian na stanowiskach badawczych, wpływających na wzrost zagrożenia pożarowego.

Dokumentacja szkoleń

Przeprowadzenie szkolenia przeciwpożarowego powinno być udokumentowane. Dokumentację stanowi oświadczenie pracownika. Szkolenie specjalistyczne powinno być potwierdzone oświadczeniem pracownika o zapoznaniu się z określoną problematyką z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Druki oświadczeń należy przechowywać w teczках osobowych pracowników.

KONTROLE WEWNĘTRZNE STANU OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Zapewnienie ochrony przeciwpożarowej to nie tylko spełnienie wymagań budowlanych, instalacyjnych, technologicznych i przeciwpożarowych w dokumentacji projektowej, w czasie realizacji inwestycji oraz określenie zasad organizacji ochrony przeciwpożarowej w obiekcie, ale również zapewnienie skutecznego nadzoru i kontroli w tym zakresie.

Realizując obowiązki wynikające z ustawy o ochronie przeciwpożarowej właściciel obiektu powinien zorganizować odpowiedni system wewnętrznej kontroli, której głównym celem powinno być zapewnienie ciągłego nadzoru nad stanem zabezpieczenia obiektu.

Bardzo dużą rolę w tym zakresie odgrywać powinien zatrudniony w obiekcie specjalista ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych. Pracownik ten sprawuje w imieniu właściciela obiektu bezpośredni nadzór. Stąd tak ważne jest jego właściwe usytuowanie organizacyjne w strukturze zarządu i przyznanie mu odpowiednio szerokich uprawnień. Podstawowym powinno być prawo do przeprowadzenia wewnętrznych kontroli stanu zabezpieczenia obiektu na analogicznych zasadach, jakie dotyczą przedstawicieli Państwowej Straży Pożarnej.

Częstotliwość i zakres kontroli powinny być uzależnione od występujących potrzeb, uzależnionych m. in. od warunków lokalnych, specyfiki obiektu itd. Po dokonaniu czynności kontrolnych, sporządza się protokół oceny zabezpieczenia przeciwpożarowego budynku – wzór nr 7.

Zapewnienie właściwego stanu zabezpieczenia wymaga jednak wykonywania odpowiednich czynności kontrolnych również i przez innych pracowników (odpowiedzialnych za stan techniczny urządzeń i instalacji, za przestrzeganie ustalonych zasad organizacyjno-porządkowych, itd.). Pożądane jest opracowanie szczegółowych instrukcji określających częstotliwość kontroli, jej zakres, sposób dokumentowania wyników oraz system usuwania stwierdzonych nieprawidłowości.

Rola specjalisty ds. ochrony przeciwpożarowej powinna w znacznej mierze polegać na sprawowaniu funkcji koordynatora zagadnień z obszaru zabezpieczenia obiektu. Do jego obowiązków winno też należeć zgłaszanie właścicielowi lub zarządzającemu obiektem wniosków, wynikających zarówno z potrzeby zapewnienia odpowiednich warunków bezpieczeństwa w czasie bieżącej eksploatacji, ale również przedstawianie wniosków i

propozycji związanych z potrzebą spełnienia tych wymagań w związku z planowanymi zmianami zagospodarowania obiektu, istotnymi zmianami asortymentowymi (np. wprowadzenie do obrotu materiałów niebezpiecznych pożarowo) nowymi (innymi) uregulowaniami niektórych zagadnień w obowiązujących przepisach, wymaganiami firmy ubezpieczeniowej.

Przyjęte w dokumentach wewnętrznych założenia organizacyjne i techniczne ochrony przeciwpożarowej powinny być okresowo aktualizowane w zależności od potrzeb, w sposób uwzględniający wszystkie istotne dla ochrony przeciwpożarowej zmiany.

SPOSOBY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej oraz rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, należy wprowadzić instrukcję zabezpieczania prac niebezpiecznych pożarowo obowiązującą na terenie obiektu.

1. Instrukcja ma na celu określenie obowiązków i odpowiedzialności pracowników za zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego przy wykonywaniu prac pożarowo - niebezpiecznych.
2. Pod pojęciem prac pożarowo – niebezpiecznych należy rozumieć wszelkie prace, nie przewidziane normalnym tokiem pracy lub prowadzone poza wyznaczonymi do tego celu miejscami, jak:
  - prace remontowo – budowlane związane z użyciem ognia otwartego, prowadzone wewnątrz obiektu, na przyległym do niego terenie, w sąsiedztwie składowanych materiałów palnych lub palnych elementów konstrukcyjnych budynku,
  - prace związane ze stosowaniem gazów, cieczy i płynów palnych,
  - prace prowadzone w strefach zagrożonych wybuchem (np. w pomieszczeniach, w których prowadzone były wcześniej prace z użyciem gazów, cieczy lub pyłów palnych).

Do prac takich zaliczyć należy w szczególności:

- wszelkie prace z otwartym ogniem, np.:
  - spawanie, cięcie gazowe i elektryczne,
  - podgrzewanie instalacji, urządzeń i zaworów,
  - podgrzewanie lepiku, smoły itp.,
  - rozniecanie ognisk,
  - używanie materiałów pirotechnicznych,
- wszelkie prace związane ze stosowaniem cieczy, gazów i pyłów, przy których mogą powstawać mieszaniny wybuchowe, np.:
  - przygotowanie do stosowania gazów, cieczy i pyłów,
  - stosowanie cieczy do malowania, lakierowania, klejenia, mycia, nasycania,
  - suszenia substancji palnych,
  - usuwanie pozostałości tych substancji ze stanowisk pracy.

3. Do przestrzegania postanowień instrukcji zobowiązani są wszyscy pracownicy uczestniczący bezpośrednio w wykonywaniu prac niebezpiecznych pożarowo oraz pracownicy nadzorujący przebieg tych prac (w tym również pracownicy firm czy przedsiębiorstw, nie będący pracownikami [Domu Kultury przy ul. Plac Wolności 13, 87-410 Kowalewo Pomorskie](#)).
4. Obowiązek zapoznania osób wykonujących i nadzorujących prace z postanowieniami Instrukcji, należy do właściciela obiektu lub osoby przez niego wyznaczonej. Postanowienia powinny być zawarte w umowach na wykonanie prac niebezpiecznych pożarowo.

Instrukcja zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo.

Zasady organizacyjne przy ustalaniu zabezpieczeń przeciwpożarowych prac niebezpiecznych pożarowo.

1. Prace niebezpieczne pożarowo mogą być wykonywane na terenie zakładu pod warunkiem spełnienia wymagań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, obowiązujących przed, w trakcie ich wykonywania oraz po zakończeniu prac.
2. Wymagania, o których mowa poniżej ustalane są komisyjnie, każdorazowo przed rozpoczęciem prac, w oparciu o postanowienia niniejszej instrukcji oraz przepisów szczegółowych obowiązujących w przedmiotowej sprawie.
3. Zasady działania komisji, o której mowa w pkt. 2:
  - skład osobowy komisji stanowią:
    - Właściciel Obiektu lub osoba przez niego pisemnie upoważniona – PRZEWODNICZĄCY,
    - Osoba prowadząca sprawy ochrony przeciwpożarowej – CZŁONEK,
    - Kierownik (właściciel) grupy (firmy) wykonującej prace – CZŁONEK,Skład komisji może być rozszerzony o inne osoby.
  - prace komisji organizuje jej Przewodniczący,
  - komisja ze swoich prac sporządza „Protokół zabezpieczenia przeciwpożarowego prac niebezpiecznych pożarowo” wg załączonego wzoru nr 2,
  - po wykonaniu zabezpieczeń określonych w w/w protokole, Przewodniczący wydaje grupie (firmie) pisemne zezwolenie na rozpoczęcie prac wg wzoru nr 3,
  - do obowiązku Przewodniczącego należy zorganizowanie i zapewnienie dozoru rejonu prac, zgodnie z ustaleniami zawartymi w „Protokole zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo”.
4. Po zakończeniu prac całość dokumentacji przechowuje Przewodniczący Komisji.

Wytyczne zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo

1. Niedopuszczalne jest jednoczesne prowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo jak spawanie, cięcie mechaniczne lub szlifowanie powodujące iskrzenie itp., w pomieszczeniach, w których (lub sąsiadujących z nimi) wykonywane są prace z zastosowaniem materiałów palnych, polegające w szczególności na:
  - klejeniu, malowaniu lub myciu z zastosowaniem rozcieńczalników łatwo zapalnych,
  - szlifowaniu (np. cyklinowaniu) powierzchni wykonanych z materiałów palnych,
  - zakładaniu palnych izolacji oraz prowadzeniu robót wykończeniowych przy zastosowaniu materiałów palnych,
  - montowaniu wyposażenia wnętrza wykonanego z materiałów palnych.
2. Przygotowanie budynku i pomieszczeń do prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo polega na:
  - oczyszczeniu pomieszczeń lub miejsc, gdzie będą wykonywane prace z wszelkich palnych materiałów i zanieczyszczeń,

- odsunięciu na bezpieczną odległość od miejsca prowadzenia prac wszelkich przedmiotów palnych i niepalnych w opakowaniach palnych,
  - zabezpieczeniu przed działaniem, np. odprysków spawalniczych materiałów, których usunięcie na bezpieczną odległość nie jest możliwe, przez osłonięcie ich, np. arkuszami blachy, płytami gipsowymi itp.,
  - sprawdzeniu, czy znajdujące się w sąsiednich pomieszczeniach materiały lub przedmioty podatne na zapalenie wskutek przewodnictwa cieplnego bądź rozprysków spawalniczych nie wymagają zastosowania lokalnych zabezpieczeń,
  - uszczelnieniu materiałami niepalnymi wszelkich przelotowych otworów instalacyjnych, kablowych, wentylacyjnych itp. znajdujących się w pobliżu miejsca prowadzenia prac,
  - zabezpieczeniu przed rozpryskami spawalniczymi lub uszkodzeniami mechanicznymi kabli, przewodów elektrycznych, gazowych oraz instalacji z palną izolacją, o ile znajdują się w zasięgu zagrożenia spowodowanego pracami niebezpiecznymi pożarowo,
  - sprawdzeniu, czy w miejscu planowanych prac lub w pomieszczeniach sąsiednich nie prowadzono w ostatnim czasie prac malarskich lub innych, przy użyciu substancji łatwo zapalnych,
  - przygotowaniu w miejscu dokonywania prac m.in.:
    - napełnionych wodą metalowych pojemników na rozgrzane odpadki, np. drutu spawalniczego, elektrod itp.,
    - materiałów osłonowych i izolacyjnych niezbędnych do zabezpieczenia toku prac,
    - niezbędnego sprzętu pomiarowego, np. do pomiaru stężeń par i gazów palnych w rejonie prowadzenia prac, podręcznego sprzętu gaśniczego,
    - zapewnieniu stałej drożności wyjść ewakuacyjnych z miejsc prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo.
3. Przy wykonywaniu prac niebezpiecznych pożarowo przy użyciu cieczy, gazów i płynów mogących tworzyć z powietrzem mieszaniny wybuchowe należy przestrzegać następujących zasad:
- dążyć do zmniejszania lub eliminacji stref zagrożonych wybuchem poprzez wentylowanie (mechanicznie, grawitacyjnie) lub przewietrzanie pomieszczeń,
  - na stanowiskach pracy mogą znajdować się stosowane tam ciecze, gazy i pyły palne w ilości niezbędnej do prowadzenia prac, z zapasem umożliwiającym utrzymanie ciągłości pracy,
  - zapas substancji znajdującej się na stanowisku pracy powinien być przechowywany w niepalnych (lub innych dopuszczonych), szczelnych opakowaniach,
  - pozostawianie opróżnionych opakowań na stanowisku pracy jest zabronione,
  - po zakończeniu prac, wszystkie naczynia, wanny i pojemniki należy szczelnie zamknąć lub zabezpieczyć w inny sposób przed emisją do otoczenia znajdujących się w nich substancji, tworzących z powietrzem mieszaniny wybuchowe,
  - ciecze, gazy i pyły oraz ich pozostałości nie powinny zalegać na urządzeniach, stanowiskach, w przewodach wentylacyjnych i na podłożu,
  - prace w pomieszczeniach, w których wcześniej wykonano inne prace związane z użyciem łatwo zapalnych cieczy lub palnych gazów, mogą być prowadzone wyłącznie po uprzednim pomiarze stężeń par cieczy lub gazów w pomieszczeniu i stwierdzeniu nie przekroczenia 10% ich dolnej granicy wybuchowości,
5. Miejsce wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo należy wyposażyć w podręczny sprzęt gaśniczy, w ilość i rodzaj umożliwiający likwidację wszystkich źródeł pożaru. Drogi ewakuacyjne i dojścia do stanowisk spawalniczych powinny być wolne oraz tak

dobrane, aby można było sprawnie ewakuować ludzi i sprzęt w przypadku zaistniałego zagrożenia.

6. Po zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo w budynku, pomieszczeniu, na placu składowym oraz w pomieszczeniach sąsiednich, należy przeprowadzić dokładną kontrolę, mającą na celu stwierdzenie, czy:
  - nie pozostawiono tłących lub żarzących się części w rejonie prowadzenia prac, jego otoczeniu lub w pomieszczeniach przyległych,
  - nie występują jakiegokolwiek objawy pożaru (w postaci np. tlenia się materiałów),
  - sprzęt (np. spawalniczy) został zdemonstrowany, odłączony od źródeł zasilania i należyście zabezpieczony przed dostępem osób postronnych.
7. Kontrolę taką należy ponowić po upływie 4 godzin, a w razie konieczności po 8 godzinach, licząc od czasu zakończenia prac niebezpiecznych pożarowo.
8. Wyniki kontroli o której mowa powyżej powinny być odnotowane w **KSIĄŻCE KONTROLI PRAC NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO**, którą należy prowadzić wg wzoru nr 4.
9. Prace niebezpieczne pożarowo powinny być wykonywane wyłącznie przez osoby do tego upoważnione, posiadające odpowiednie kwalifikacje, zaś sprzęt używany do wykonywania prac powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed możliwością wywołania pożaru.
10. Butle z gazami sprężonymi mogą znajdować się na terenie obiektu wyłącznie w okresie wykonywania prac i pod stałym nadzorem.

Obowiązki osób nadzorujących prace niebezpieczne pożarowo

Osoba, która została upoważniona przez właściciela do sprawowania nadzoru nad przebiegiem prac niebezpiecznych pożarowo, powinna w szczególności:

- znać obowiązujące przepisy przeciwpożarowe oraz nadzorować przestrzeganie tych przepisów przez podległych pracowników,
- dopilnować, aby przed przystąpieniem do prac niebezpiecznych pożarowo wykonane zostały wszystkie zalecenia w zakresie zabezpieczenia obiektu, pomieszczeń, stanowisk, przewidziane w protokole prac lub zezwoleniu na ich przeprowadzenie,
- sprawdzać zabezpieczenie przeciwpożarowe stanowisk prac niebezpiecznych pożarowo oraz wydawać polecenia gwarantujące natychmiastową likwidację stwierdzonych niedociągnięć,
- wstrzymywać prace z chwilą stwierdzenia sytuacji stwarzających niebezpieczeństwo powstania pożaru, do czasu usunięcia występujących nieprawidłowości,
- brać udział w kontroli stanowisk, pomieszczeń lub budynku po zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo.

Do obowiązków wykonawcy prac niebezpiecznych pożarowo należy w szczególności:

- sprawdzenie, czy sprzęt i narzędzia są technicznie sprawne i należyście zabezpieczone przed możliwością zainicjowania oraz rozprzestrzeniania pożaru,
- ściśle przestrzeganie zaleceń zawartych w protokóle i zezwoleniu na prowadzenie prac,
- znajomość przepisów przeciwpożarowych, obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasad postępowania w przypadku powstania pożaru,
- sprawdzenie przed przystąpieniem do pracy, czy zostały wykonane wszystkie zabezpieczenia przewidziane dla danego rodzaju prac niebezpiecznych,
- ściśle przestrzeganie wytycznych zabezpieczenia, ustalonych dla prowadzenia danego rodzaju prac niebezpiecznych,
- sprawdzenie przed przystąpieniem do pracy, czy stanowisko zostało wyposażone w odpowiednią ilość i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego,
- rozpoczynanie prac niebezpiecznych pożarowo tylko po otrzymaniu pisemnego zezwolenia, względnie na wyraźne polecenie bezpośredniego przełożonego kierującego tokiem pracy,
- poinstruowanie pomocników o wymaganiach przeciwpożarowych obowiązujących dla wykonywanego rodzaju prac niebezpiecznych pożarowo,
- przerwanie pracy w przypadku stwierdzenia sytuacji lub warunków umożliwiających powstanie i rozprzestrzenianie pożaru oraz zgłoszenie tego faktu przełożonemu,
- meldowanie bezpośredniemu przełożonemu o zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo oraz informowanie o ewentualnych faktach zainicjowania ognia, ugaszonego w czasie wykonywania prac,
- dokładne sprawdzenie po zakończeniu pracy, stanowiska i jego otoczenia, w celu stwierdzenia czy podczas wykonywanych prac niebezpiecznych pożarowo nie zainicjowano pożaru,
- wykonywanie wszelkich poleceń przełożonych i organów kontrolnych w sprawach związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym prac i czynności niebezpiecznych pożarowo.

OKREŚLENIE WYPOSAŻENIA W WYMAGANE URZĄDZENIA PRZECIWPÓŻAROWE I GAŚNICE ORAZ SPOSOBY PODDAWANIA ICH PRZEGLĄDOM TECHNICZNYM I CZYNNOŚCIOM KONSERWACYJNYM

Definicje i określenia

Podręczny sprzęt gaśniczy – przenośny sprzęt gaśniczy uruchamiany ręcznie, służący do zwalczania pożarów w zarodku.

Gaśnice – sprzęt, w którym ciśnienie wewnętrzne umożliwia wyrzucenie środka gaśniczego i jego skierowanie na ognisko pożaru.

Ciśnienie wewnętrzne – ciśnienie panujące wewnątrz zbiornika ze środkiem gaśniczym lub ciśnienie czynnika napędowego, składowanego w oddzielnym zbiorniku, lub ciśnienie powstające w wyniku reakcji chemicznej.

Gaśnica przenośna – gaśnica przenoszona i uruchamiana ręcznie; masa gaśnicy przenośnej, gotowej do użycia nie powinna przekraczać 20 kg.

Środek gaśniczy – całość produktów zawartych w gaśnicy, powodujących proces gaszenia.

Wielkość napełniania gaśnicy – masa lub objętość środka gaśniczego znajdującego się w gaśnicy.

Typy gaśnic – w zależności od rodzaju środka gaśniczego zawartego w gaśnicy wyróżnia się następujące typy gaśnic:

- gaśnice wodne,
- gaśnice pianowe,
- gaśnice proszkowe,
- gaśnice halonowe,
- gaśnice śniegowe CO₂.

Instalacja wodociągowa przeciwpożarowa – instalacja wodociągowa nawodniona lub sucha zasilana z sieci wodociągowej przeciwpożarowej (spełniających wymagania PN – B – 02863), czerpiącej wodę ze zbiornika lub z sieci wodociągowej, zainstalowana wewnątrz budynku, z której za pomocą hydrantów wewnętrznych lub zaworów hydrantowych pobiera się wodę do gaszenia pożarów.

Zawór hydrantowy – zawór zaporowy umieszczony na instalacji wodociągowej przeciwpożarowej wyposażony w nasadę pożarniczą umożliwiającą podłączenie węży pożarniczych.

Hydrant wewnętrzny – zespół obudowany, składający się z zaworu hydrantowego, węża pożarniczego i z prądownicy wodnej, zasilany bezpośrednio z instalacji.

Agregaty gaśnicze – sprzęt gaśniczy mający zapas środków gaśniczych w ilości ponad 20 kilogramów, wyposażony w urządzenia umożliwiające samodzielne, natychmiastowe prowadzenie akcji ratowniczej.

Podział pożarów – w zależności od rodzaju palącego się materiału i sposobu jego spalania dokonuje się następujących podziałów na grupy:

Grupa A – pożary ciał stałych pochodzenia organicznego, przy spalaniu, których obok innych zjawisk powstaje zjawisko żarzenia, np. drewno, papier, węgiel, tworzywa sztuczne, tkaniny, słoma (stosuje się gaśnice płynowe, pianowe lub proszkowe ABC),

Grupa B – pożary cieczy palnych i substancji stałych topiących się wskutek ciepła wytwarzającego się przy pożarze, np. benzyna, alkohole, oleje, tłuszcze, lakiery, aceton, eter, parafina, stearyna, pak, naftalen, smoła (stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, pianowe, śniegowe lub proszkowe),

Grupa C – pożary gazów, np. metan, propan, acetylen, wodór, gazu miejski (stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe lub śniegowe),

Grupa D – pożary metali lekkich, np. magnezu, sodu, potasu, litu, uranu) stosuje się gaśnice proszkowe do tego celu przeznaczone),

Grupa F – pożary produktów żywnościowych (olejów roślinnych lub zwierzęcych i tłuszczów) w urządzeniach kuchennych stosuje się zamiennie gaśnice pianowe lub śniegowe.

Zakres stosowania gaśnic służących do gaszenia pożaru w zarodku

Rodzaj sprzętu typ	Przykłady stosowania	Charakterystyczne dane techniczne	Uwagi
gaśnice proszkowe z ładunkiem zasilającym GP-1,6,9,12z	samochody, garaże, warsztaty, magazyny, budynki produkcyjne, statki, kopalnie, biura, hotele, obiekty użyteczności publicznej, mieszkania	ciśnienie robocze 0,8-1,6 MPa czas działania (s) 6,9,12,15 (min.) gasi pożary BC i ABC proszek o masie 1,6,9 i 12 kg proszek wyzwalany nabojem CO ₂	1) temp. stosowania – 20 + 60 ⁰ C 2) mogą mieć wieszak 3) wielokrotna możliwość napełniania 4) atest CNBOP i Polskiego Rejestru Statków 5) producent KZWM
gaśnice proszkowe pod stałym ciśnieniem GP-1,2,4,6x	stacje paliw płynnych i gazowych, budynki przemysłowe, garaże, hurtownie, budynki użyteczności publicznej, hotele, biura, mieszkania	ciśnienie robocze 1,4-1,8 MPa czas działania (s) 6,9 ciśnienie robocze (MPa) 1,4-1,6, proszek o masie 1,2,4,6 kg gasi pożary BC i ABC	
śniegowe GS-2,5,6x	stacje paliw płynnych i gazów, budynki przemysłowe	zawory szybkootwieralne, czas działania (s) 6,9 masa środka 2,5,6 CO ₂ , pojemność butli (dm ³) 3,6,7,8	

gaśnice pianowe GW-6,9,z, GW-9zTG	materiały, np.: drewno, papier, tkaniny, tworzywa, benzyna, oleje, rozpuszczalnik, lakiery w zakładach petrochemiczne, chemiczne, drzewne, stacje paliw, bazy transportowe	gasi pożary grupy AB środek gaśniczy AFFF3-6% ciśnienie robocze MPa-0,8, czas działania (s) 6 i 12 min., masa środka 6,9 dm ³	
-----------------------------------	--	--	--

Wymagania

Jednym z podstawowych obowiązków ustawowych właściciel, zarządca lub użytkowników obiektów jest *wyposażenie budynku, obiektu lub terenu w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach.*

Tym *odrębnym przepisem* jest rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku

§ 32. 1. Obiekty powinny być wyposażone w gaśnice przenośne spełniające wymagania Polskich Norm będących odpowiednikami norm europejskich (EN), dotyczących gaśnic, lub w gaśnice przewoźne.

2. Rodzaj gaśnic powinien być dostosowany do gaszenia tych grup pożarów, które mogą wystąpić w obiekcie:

- 1) A - materiałów stałych, zwykle pochodzenia organicznego, których normalne spalanie zachodzi z tworzeniem żarzących się węgli;
- 2) B - cieczy i materiałów stałych topiących się;
- 3) C - gazów;
- 4) D - metali;
- 5) F - tłuszczów i olejów w urządzeniach kuchennych.

3. Jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach powinna przypadać, z wyjątkiem przypadków określonych w przepisach szczególnych:

1) na każde 100 m² powierzchni strefy pożarowej w budynku, niechronionej stałym urządzeniem gaśniczym:

- a. zakwalifikowanej do kategorii zagrożenia ludzi ZL I, ZL II, ZL III lub ZL V,
- b. produkcyjnej i magazynowej o gęstości obciążenia ogniowego ponad 500 MJ/m²,
- c. zawierającej pomieszczenie zagrożone wybuchem;

2) na każde 300 m² powierzchni strefy pożarowej niewymienionej w pkt 1, z wyjątkiem zakwalifikowanej do kategorii zagrożenia ludzi ZL IV.

5. Miejsce omłotów, niezależnie od wymaganych gaśnic, powinno być wyposażone w pojemnik z wodą o objętości, co najmniej 200 dm³, przygotowany do wykorzystania w celach gaśniczych przy użyciu wiadra lub w inny równorzędny sposób.

Rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego

Przy rozmieszczaniu oraz ustalaniu rodzaju podręcznego sprzętu gaśniczego należy stosować następujące zasady:

1. sprzęt powinien być umieszczony w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, przy wejściach i klatkach schodowych, przy przejściach i korytarzach, przy wyjściach na zewnątrz pomieszczeń,

2. w obiektach wielokondygnacyjnych sprzęt należy umieszczać w tych samych miejscach na każdej kondygnacji, jeżeli warunki techniczne na to pozwalają,
3. oznakowanie miejsc usytuowania sprzętu powinno być zgodne z PN-92 / N – 01256 / 01,
4. do sprzętu powinien być zapewniony dostęp o szerokości co najmniej 1 m,
5. sprzęt należy umieszczać w miejscach nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła (piece, grzejniki),
6. odległość dojścia do sprzętu nie powinna być większa niż 30 m.

Sprzęt gaśniczy powinien być nie rzadziej niż raz w roku lub zgodnie z zaleceniami producenta konserwowany przez uprawnionego konserwatora. Rozmieszczenie gaśnic zgodnie z opisem j.w. stosując zasadę rozmieszczenia gaśnic proszkowych przy hydrantach wewnętrznych.

Rozmieszczenie gaśnic w budynku powoduje, że jest on umieszczony w miejscach łatwo dostępnych, widocznych, nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła. Takie rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego, w przypadku powstania pożaru gwarantuje podjęcie szybkiej i zdecydowanej akcji interwencyjnej przez pracowników przy założeniu, że będą oni znali sposób jego użycia i właściwości środków gaśniczych użytych w gaśnicach.

Ilość gaśnic: 7 gaśnic proszkowych 6 kg ABC oraz gaśnica śniegowa 5 dm³ oraz koc gaśniczy w pomieszczeniu kotłowni.

Zasady użycia sprzętu gaśniczego

W podręcznym sprzęcie gaśniczym, który znajduje się na terenie zakładu zastosowano 2 środki gaśnicze.

Dwutlenek węgla - CO₂ powszechność jego zastosowania wynika z faktu, że jest łatwy w produkcji, pod odpowiednim ciśnieniem i w temperaturze niższej jak 31,4°C daje się skroplić i taka ciecz po rozprężeniu (otwarcu zbiornika) wytwarza bardzo duże ilości gazu. Jest to gaz obojętny bez smaku i zapachu, szkodliwy przy dużych stężeniach. Nie niszczy gaszonych przedmiotów i materiałów. Działanie gaśnicze polega na ograniczeniu dopływu tlenu do środowiska pożaru. Jest szczególnie przydatny do gaszenia pomieszczeń zamkniętych, gasić można wszystko łącznie z instalacjami pod napięciem. Nie wolno gasić odzieży płonącej na człowieku. Jak każdy gaz posiada małe ciepło właściwe, ulatnia się ze środowiska pożaru, po ogrzaniu w temperaturze wyższej niż krytyczna 31,4°C nie daje się skroplić (gaśnica się rozładowuje).

Proszek gaśniczy jest środkiem chemicznym, produkowanym specjalnie do celów gaśniczych. Jest to środek uniwersalny, nie przewodzi prądu elektrycznego. Proszki gaśnicze oddziałują na płonący materiał poprzez wchodzenie w samą reakcję chemiczną procesu palenia się (wiążą rodniki), rozrzedzają atmosferę tlenu w środowisku pożaru, przy całkowitym obsypaniu odcinają całkowicie dopływ tlenu, rozkładając się w temperaturze proszki wydzielają gazy niepalne, a pozostała szklista masa izoluje materiał palny. Są wrażliwe na wilgoć (skłonne do zbrylania się), drogie w produkcji. Mogą być stosowane do gaszenia wszystkich grup pożarów poza odzieżą płonącą na człowieku, szczególnie są

przydatne do gaszenia materiałów chemicznych, instalacji i urządzeń pod napięciem, archiwów i akt.

Gaśnice proszkowe.

Gaśnice proszkowe cechuje wysoka skuteczność gaśnicza proszków, opierająca się przede wszystkim na ich działaniu inhibitującym (przerywającym) proces palenia, będącym reakcją chemiczną. Proszki grupy ABC przeznaczone są do gaszenia pożarów materiałów stałych, cieczy i gazów palnych oraz urządzeń elektrycznych pod napięciem. Gaśnice i agregaty proszkowe stosuje się przede wszystkim tam, gdzie zachodzi obawa uszkodzenia materiałów i urządzeń szczególnie cennych, które przy stosowaniu innych środków gaśniczych, a zwłaszcza wody i piany mogą ulec zniszczeniu. Gaśnice tego typu składają się z wężyka gumowego, zakończonego zaworem kulowym z dźwignią umożliwiającą przerwanie podawania proszku.

Sposób użycia gaśnicy jest następujący:

- chwycić gaśnicę,
- podbiec do ognia,
- wbijamy ręką lub w inny skuteczny sposób zbijak, który znajduje się w górnej części gaśnicy,
- odczekujemy 5-7 sekund dźwignię, która spowoduje otworenie zaworu kulowego i wyrzut proszku na materiał objęty proszkiem,
- skierować strumień środka gaśniczego do ogniska pożaru.

Gaśnice śniegowe.

Naładowana są płynnym dwutlenkiem węgla (CO_2), który daje się skroplić w niskich temperaturach i przy wysokim ciśnieniu. Po wyciągnięciu zawleczki i naciśnięciu w dół do oporu szybkootwieralnego zaworu dźwigniowego, ciekły dwutlenek węgla rozpręża się gwałtownie, jest wyrzucany na zewnątrz i wyparowuje ogrzewając się. Ponieważ do ogrzania potrzebuje znaczną ilość ciepła, którego dopływ jest ograniczony przez dyszę część nie zdąży wyparować, a wręcz odwrotnie oziębia się przez gwałtowne parowanie, ścina (zamarza) i wyrzucana jest w postaci kryształków lodu, płatków śnieżnych i mgły. Temperatura gazu w tym momencie wynosi ok. 72°C . Gaśnice śniegowe spełniają wymagania dla zbiorników na gazy sprężone i podlegają zasadom kontroli i nadzoru dla tych zbiorników (badania okresowe). Przy ich eksploatacji należy traktować te gaśnice jako zbiorniki na gazy sprężone.

W celu użycia gaśnicy należy:

- chwycić gaśnicę,
- podbiec do ognia,
- chwycić wąż ciśnieniowy za rękojeść i dyszę skierować na ogień (możliwie skośnie w dół),
- wyciągnąć zawleczkę i nacisnąć w dół do oporu zawór dźwigniowy szybkootwieralny.

Zabrania się gaszenia tymi gaśnicami palącej się na człowieku odzieży.

Jest wprowadzony do użytku nowy rodzaj gaśnicy śniegowej wyposażonej w zawór szybko otwieralny, dostosowanej do wymogów obecnie obowiązującej Polskiej Normy.

Koce gaśnicze

Są wykonane z tkaniny szklanej metalizowanej, są jedynym środkiem do gaszenia odzieży płonącej na człowieku. Nadają się do gaszenia przedmiotów małych o zwartej budowie umiejscowionych nisko przy ziemi. Można ich używać również do gaszenia pożarów silników spalinowych i elektrycznych, płynów łatwopalnych znajdujących się w niewielkich naczyniach Koc gaśniczy gasi przez odcięcie dopływu tlenu do środowiska pożaru. Przy nakryciu naczynia z płonąca cieczą należy zwrócić uwagę, aby koca nie zamoczyć. Nie należy sprawdzać, czy pożar został ugaszony przed ostygnięciem naczynia, ponieważ jego temperatura przekracza temperaturę zapłonu cieczy, to przy „sprawdzeniu” pary cieczy ponownie „mogą się zapalić”. Zarzucając koc gaśniczy na naczynie z płonąca cieczą należy rzucać koc „od siebie”, aby nie zagarnąć płomieni na siebie. Koce przechowuje się w specjalnych futerałach.

W celu użycia koca należy:

- chwycić koc oburącz za uchwyty zwisające u dołu futerału,
- szarpnąć w dół, co spowoduje pęknięcie cięgna płomby i wysunięcie się koca z futerału,
- rozwinąć koc przez strzepnięcie,
- podbiec do ognia,
- narzucić koc na palący się przedmiot i przez przyduszenie obrzeży starać się dokładnie odizolować miejsce pożaru od dostępu powietrza.

Szczelne okrycie palącego się materiału, substancji gwarantuje właściwą skuteczność gaśniczą. Koc po wykorzystaniu należy oczyścić i umieścić ponownie w futerałach.

Hydranty wewnętrzne.

Oprócz podręcznego sprzętu gaśniczego, do gaszenia pożarów przez użytkowników obiektów służy również instalacja hydrantowa wewnętrzna. Osprzęt służący do gaszenia, tj. zawór hydrantowy oraz wąż zakończony prądownicą powinien znajdować się w szafce hydrantowej.

Sprawność działania oddawanej do użytku instalacji hydrantowej wewnętrznej w obiekcie, powinna być potwierdzona badaniami w zakresie zgodności z postanowieniami Polskiej Normy.

Badania te wykonuje wykonawca instalacji. Dotychczas obowiązujące przepisy określają częstotliwości okresowych badań instalacji hydrantowej, wymóg - raz w roku. Niemniej jednak proponuje się okresowe sprawdzanie jej drożności poprzez odkręcenie zaworu na najwyższej kondygnacji i przepłukanie instalacji. Należy dokonywać również bieżących

kontroli szafek hydrantowych w zakresie wyposażenia w węże i prądownicę oraz stanu technicznego zaworów hydrantowych (obecność pokrętła umożliwiającego otwarcie zaworu i stan gumowej uszczelki).

Nominalny zasięg hydrantów wewnętrznych 25 wynosi:

- przy stosowaniu jednego odcinka węża długości 15 m – 25m,
- przy stosowaniu dwóch odcinków węża o długości po 15 m każdy – 40m.

Hydrant wewnętrzny to urządzenie przeciwpożarowe umieszczone na sieci wodociągowej wewnętrznej, umożliwiające podanie strumienia wody do ogniska pożaru. Hydrant wyposażony jest w jeden lub dwa odcinki węża i prądownicę wodną, umieszczone w szafce hydrantowej.

Hydrantów wewnętrznych używa się do gaszenia pożarów grupy A, tj. ciał stałych oraz do chłodzenia powierzchni przedmiotów znajdujących się w sąsiedztwie źródła ognia.

Zabrania się gaszenia tymi gaśnicami urządzeń elektrycznych znajdujących się pod napięciem.

Uruchamianie hydrantu wewnętrznego:

- otworzyć szafkę hydrantową,
- rozwinąć wąż tłoczony,
- otworzyć zawór hydrantu,
- skierować strumień wody do ogniska pożaru.

ZADANIA I OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ DLA OSÓB BĘDĄCYCH ICH STAŁYMI UŻYTKOWNIKAMI

Uregulowania w tym zakresie zawiera *rozdział 2 ustawy* pt. „Zapobieganie pożarom, klęsce żywiołowej lub innemu miejscowemu zagrożeniu”.

Najistotniejsze zapisy tego rozdziału przedstawiają się następująco:

Art. 3. 1. Osoba fizyczna, osoba prawna, organizacje lub instytucje korzystające ze środowiska, budynku, obiektu lub terenu obowiązane są zabezpieczyć użytkowane środowisko, budynek, obiekt lub teren przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem.

Art. 3. 2. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, a także podmioty, o których mowa w ust. 1 ponoszą odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych, w trybie i na zasadach określonych w innych przepisach.

Przez **inne przepisy** należy rozumieć:

1. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 roku - „Kodeks pracy” (Dz. U. Nr 24, poz. 141 z późn. zm.), a w szczególności następujące zapisy:

Art. 108. §1. Za nieprzestrzeganie przez pracownika (...) przepisów przeciwpożarowych pracodawca może stosować:

- 1) karę upomnienia,
- 2) karę nagany.

§2. Za nieprzestrzeganie przez pracownika (...) przepisów przeciwpożarowych (...) pracodawca może również stosować karę pieniężną.

Art. 114. Pracownik, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych ze swojej winy wyrządził pracodawcy szkodę, ponosi odpowiedzialność materialną (...).

Art. 115. Pracownik ponosi odpowiedzialność za szkody w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynika szkoda.

Art. 122. Jeżeli pracownik umyślnie wyrządził szkodę, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości.

2. Ustawa z dnia 20 maja 1971 roku - „Kodeks wykroczeń” (Dz. U. z 2010 roku Nr 46, poz. 275 j.t.):

Art., 82 § 1. Kto dokonuje czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, polegających na:

- 1) niedozwolonym używaniu otwartego ognia, paleniu tytoniu i stosowaniu innych czynników mogących zainicjować zapłon materiałów palnych,
- 2) wykonywaniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym bez ich wymaganego zabezpieczenia,
- 3) używaniu instalacji, urządzeń i narzędzi niepoddanych wymaganej kontroli lub niesprawnych technicznie albo użytkowaniu ich w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia,

- 4) napełnianiu gazem płynnym butli na stacjach paliw, stacjach gazu płynnego i w innych obiektach nieprzeznaczonych do tego celu,
  - 5) nieprzestrzeganiu zasad bezpieczeństwa przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych pożarowo, w tym gazu płynnego w butlach,
  - 6) garażowaniu pojazdu silnikowego w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu z nieopóźnionym zbiornikiem paliwa i nieodłączonym na stałe zasilaniem akumulatorowym,
  - 7) składowaniu materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczaniu przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości,
  - 8) składowaniu materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach lub na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach,
  - 9) składowaniu materiałów palnych pod ścianami obiektu bądź przy granicy działki, w sposób naruszający zasady bezpieczeństwa pożarowego,
  - 10) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic, urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego, kurków głównej instalacji gazowej, a także wyjść ewakuacyjnych oraz okien dla ekip ratowniczych,
  - 11) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
- podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 2. Kto, będąc obowiązany na podstawie [przepisów](#) o ochronie przeciwpożarowej do zapewnienia warunków ochrony przeciwpożarowej obiektu lub terenu, nie dopełnia obowiązków polegających na:

- 1) zapewnieniu osobom przebywającym w obiekcie lub na terenie odpowiednich warunków ewakuacji,
  - 2) wyposażaniu obiektu lub terenu w urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice,
  - 3) utrzymywaniu urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w stanie pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej,
  - 4) umieszczeniu w widocznych miejscach instrukcji postępowania na wypadek pożaru wraz z wykazem telefonów alarmowych oraz wymaganych informacji,
  - 5) oznakowaniu obiektu odpowiednimi znakami bezpieczeństwa,
  - 6) utrzymywaniu dróg pożarowych w stanie umożliwiającym wykorzystanie tych dróg przez pojazdy jednostek ochrony przeciwpożarowej,
  - 7) zapewnieniu usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych,
  - 8) zachowaniu pasa ochronnego o szerokości minimum 2 m i nawierzchni z materiałów niepalnych lub gruntowej oczyszczonej, wokół placów składowych, składowisk przy obiektach oraz przy obiektach tymczasowych o konstrukcji palnej,
  - 9) przestrzeganiu zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego podczas zbioru, transportu lub składowania palnych produktów rolnych,
  - 10) zapobieganiu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów w lesie poprzez wykonywanie wymaganych zabiegów ochronnych,
- podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 3. Kto na terenie lasu, na terenach śródlęsnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich roznieca ogień poza miejscami wyznaczonymi do tego celu albo pali tytoń, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 4. Kto wypala trawy, słomę lub pozostałości roślinne na polach w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań, lasów, zboża na pniu i miejsc ustawienia stert lub stogów bądź w sposób powodujący zakłócenia w ruchu drogowym, a także bez zapewnienia stałego nadzoru miejsca wypalania, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 5. Kto w inny sposób nieostrożnie obchodzi się z ogniem, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 6. Kto zostawia małoletniego do lat 7 w okolicznościach, w których istnieje prawdopodobieństwo wzniesienia przez niego pożaru, podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 82a. ⁽⁵⁾ § 1. Kto w razie powstania pożaru nie dopełnia obowiązku określonego w [przepisach](#) o ochronie przeciwpożarowej oraz Państwowej Straży Pożarnej w postaci:

- 1) niezwłocznego zawiadomienia osób znajdujących się w strefie zagrożenia oraz: centrum powiadamiania ratunkowego lub jednostki ochrony przeciwpożarowej albo Policji bądź wójta albo sołtysa,
  - 2) podporządkowania się zarządzeniu kierującego działaniem ratowniczym,
  - 3) udzielenia niezbędnej pomocy kierującemu działaniem ratowniczym, na jego żądanie,
- podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto utrudnia prowadzenie działań ratowniczych, a w szczególności utrudnia dojazd do obiektów zagrożonych jednostkom ochrony przeciwpożarowej, prowadzącym działania ratownicze.

§ 3. Kto uniemożliwia lub utrudnia przeprowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych z zakresu ochrony przeciwpożarowej przez uprawnionego strażaka Państwowej Straży Pożarnej, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku - „Kodeks karny” (Dz. U. Nr 68, poz. 553):

Art., 163. 1 Kto sprowadza zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, mającego postać:

- 1) pożaru,
  - 2) eksplozji materiałów wybuchowych lub łatwo palnych albo innego gwałtownego wyzwolenia energii, rozprzestrzeniania się substancji trujących, duszących lub parzących,
- podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Uwaga: Zgodnie z art. 115 §5 KK mieniem wielkiej wartości jest mienie, którego wartość w chwili popełnienia czynu zabronionego przekracza tysiąckrotną wartość najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

§ 2 Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3 Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§4 Jeżeli następstwem czynu określonego w §2 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art.164. §1 Kto sprowadza bezpośrednie niebezpieczeństwo zdarzenia określonego w art. 163 §1 podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§2 jeżeli sprawca działa nieumyślnie podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 168. Kto czyni przygotowania do przestępstwa określonego w art. 163 §1 podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 169 §1. Nie podlega karze za przestępstwo określone w art. 164 sprawca, który dobrowolnie uchylił grożące niebezpieczeństwo.

§ 2. Wobec sprawcy przestępstwa określonego w art. 163 §1 lub 2 sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, jeżeli sprawca dobrowolnie uchylił niebezpieczeństwo grożące życiu lub zdrowiu wielu ludzi.

OBOWIĄZKI I ZADANIA DYREKTORA

1. Właściciel lub zarządca jest zobowiązany prowadzić dla każdego budynku książkę obiektu budowlanego stanowiącą dokument przeznaczony do zapisów dotyczących przeprowadzonych badań i kontroli stanu technicznego, remontów i przebudowy, w okresie użytkowania obiektu budowlanego. Do książki obiektu budowlanego powinny być dołączone protokoły z kontroli obiektu budowlanego, oceny i ekspertyzy a także opracowania projektowe i dokumenty techniczne robót budowlanych wykonywanych w obiekcie w toku jego użytkowania.
2. Właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany udostępniać książkę obiektu budowlanego oraz dołączone do niej wymagane dokumenty przedstawicielom organów nadzoru budowlanego, innych jednostek organizacyjnych oraz organów uprawnionych do kontroli utrzymania obiektów budowlanych we właściwym stanie technicznym oraz do kontroli przestrzegania przepisów obowiązujących w budownictwie.
3. Właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu budowlanego, na którym spoczywają obowiązki w zakresie napraw, określone w odrębnych przepisach lub umowach, jest obowiązany w czasie lub bezpośrednio po przeprowadzonej kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego lub jego części, usunąć stwierdzone uszkodzenia lub uzupełnić braki, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska, a w szczególności katastrofę budowlaną, pożar, wybuch, porażenie prądem elektrycznym lub zatrucie gazem.
4. Właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest zobowiązany użytkować obiekt zgodnie z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać go w należyтым stanie technicznym i estetycznym.
5. Organizowanie wszelkich prac gospodarczych powinno być zgodne z zasadami bezpieczeństwa pożarowego.
6. Obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę:
  - a. okresowej kontroli, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznej sprawności instalacji gazowej (jeżeli występuje) oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych),

- b. okresowej kontroli, co najmniej raz na 5 lat, polegającej m.in. na zbadaniu stanu technicznego instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.

Kontrole stanu technicznego instalacji elektrycznych i piorunochronnych oraz gazowych powinny prowadzić osoby posiadające kwalifikacje wymagane przy wykonywaniu dozoru lub usług w zakresie naprawy lub konserwacji odpowiednich urządzeń energetycznych lub gazowych, określone w przepisach szczególnych¹.

Kontrole stanu technicznego przewodów kominowych powinny przeprowadzać:

- a) osoby posiadające kwalifikacje mistrza w rzemiośle kominarskim – w odniesieniu do przewodów dymowych oraz grawitacyjnych przewodów spalinowych i wentylacyjnych,
  - b) osoby posiadające uprawnienia budowlane odpowiedniej specjalności – w odniesieniu do przewodów kominowych, o których mowa w pkt. a oraz do kominów przemysłowych, kominów wolno stojących lub przewodów kominowych, w których ciąg kominowy jest wymuszony pracą urządzeń mechanicznych.
- 7. Wyposażanie pomieszczeń w sprzęt przeciwpożarowy oraz zapewnienie sprawności tego sprzętu.
  - 8. Wykonywania zaleceń pokontrolnych wydawanych przez organy ochrony przeciwpożarowej oraz wdrażanie ustaleń, zmierzających do poprawy stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego.
  - 9. Utrzymywanie ładu i porządku w pomieszczeniach zakładu oraz drogach komunikacji ogólnej.
  - 10. Natychmiastowe zapobieganie wszelkim nieprawidłowościom występującym w obiekcie, a mogącym stworzyć zagrożenie pożarowe.
  - 11. Nadzorowanie przestrzegania przepisów i instrukcji przeciwpożarowych przez wszystkich pracowników oraz wyciąganie konsekwencji w stosunku do winnych ich nie przestrzegania.

---

¹ Wymagania kwalifikacyjne określa zarządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 marca 1998 roku [9].

12. Nadzorowanie szkolenia pracowników w zakresie przepisów przeciwpożarowych, posługiwanie się podręcznym sprzętem gaśniczym oraz umiejętności gaszenia pożarów w zarodku.
13. Natychmiastowe powiadomienie pracownika prowadzącego sprawę ochrony przeciwpożarowej w przypadku zaistniałego pożaru w budynku.
14. Dopilnowanie, aby przeprowadzono okresowe kontrole instalacji znajdujących się w budynku.
15. Przestrzeganie zasady, aby w pomieszczeniach gdzie magazynuje się materiały palne, punkty świetlne zabezpieczone były kloszami ochronnymi.
16. Przeprowadzanie okresowych kontroli i analiz stanu ochrony przeciwpożarowej.
17. Zapewnienie wyposażania obiektu w podręczny sprzęt gaśniczy pod względem ustalonej ilości i rodzaju, a także rozmieszczenia i oznakowania.
18. Współdziałanie z właściwą terytorialnie komendą straży pożarnych oraz jednostką Policji w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

ZADANIA I OBOWIĄZKI PRACOWNIKA PROWADZĄCEGO SPRAWY OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Do zakresu działania pracownika d/s ochrony przeciwpożarowej, należy:

1. stałe czuwanie nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych w obiekcie, a w szczególności obowiązującym regulaminem i instrukcjami,
2. dopilnowanie właściwego wyposażenia budynku w podręczny sprzęt przeciwpożarowy zgodnie z ustalonymi normami,
3. dopilnowanie, aby podręczny sprzęt przeciwpożarowy był okresowo kontrolowany i poddawany przeglądom,
4. zgłaszanie do przełożonego zauważonych uszkodzeń sprzętu przeciwpożarowego,
5. zgłaszanie przełożonemu spostrzeżeń i wniosków dotyczących stanu, potrzeb i uprawnień w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
6. instruowanie nowo przyjętych pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej, udział w organizowaniu szkoleń przeciwpożarowych,
7. przeprowadzanie okresowych inspekcji, udział w kontrolach wewnętrznych i zewnętrznych,
8. udział w opracowywaniu zarządzeń, wytycznych, instrukcji technologiczno-ruchowej,
9. udział w sporządzaniu planów remontów i inwestycji w zakresie potrzeb ochrony przeciwpożarowej.

OBOWIĄZKI SPRZĄTACZEK

Niezależnie od obowiązków dla wszystkich pracowników, sprzątaczkі są ponadto zobowiązane:

- 1) nie składać szmat na grzejnikach i przewodach centralnego ogrzewania, nie stosować do mycia podłóg benzyny i innych palnych rozpuszczalników,
- 2) składać w miejscach ustalonych przyrządy do sprzątania,
- 3) wykonywanie pracy zgodnie z zasadami bezpieczeństwa pożarowego,
- 4) odbywania przeszkolenia w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- 5) opróżnianie i codzienne wynoszenie do śmietników wszelkiego rodzaju odpadków znajdujących się w koszach, popielniczkach,

- 6) sprawdzenie, czy nie pozostawiono włączonych urządzeń grzewczych mogących spowodować pożar oraz informowanie o stwierdzonych tego typu wypadkach przełożonego.
- 7) dokonywanie przeglądu pomieszczeń po zakończeniu pracy:
  - czy nie został zaprószonego ogień w pomieszczeniach,
  - czy na przewodach elektrycznych i grzewczych nie pozostawiono materiałów palnych,
  - czy drzwi i okna zostały zamknięte,
  - czy są wygaszone światła,
  - czy są zakręcone krany,
  - czy są wyłączone urządzenia elektryczne,
- 8) posiadanie dokładnej znajomości zasad posługiwania się podręcznym sprzętem przeciwpożarowym oraz postępowania na wypadek pożaru,
- 9) zamykać pomieszczenia po zakończeniu sprzątania i umieszczać klucze w ustalonych miejscach.

UDZIAŁ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W PRZEKAZYWANIU OBIEKTU DO EKSPLOATACJI

1. Obowiązujący stan prawny

W art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej jest zawarty następujący zapis:

Rozpoczęcie eksploatacji nowej, przebudowanej lub wyremontowanej budowli, obiektu lub terenu, maszyny, urządzenia lub instalacji albo innego wyrobu może wystąpić wyłącznie, gdy:

- 1) zostały spełnione wymagania przeciwpożarowe,*
- 2) sprzęt, urządzenia pożarnicze i ratownicze oraz środki gaśnicze zapewniają skuteczną ochronę przeciwpożarową.*

Mimo, że zapisy te pod względem merytorycznym nigdy nie budziły wątpliwości, w latach 1992-94, tj. po wejściu w życie ustawy *Prawo budowlane* (tj. przed 1 stycznia 1995 roku) możliwość ich bezpośredniego egzekwowania od inwestorów była w dużym stopniu ograniczona

Ówczesna sytuacja wynikała z faktu, iż inwestor przekazując do eksploatacji nowo wzniesiony obiekt mógł to zrobić wyłącznie z udziałem własnych służb inwestycyjnych, nie powiadamiając o tym właściwego terenowo komendanta rejonowego Państwowej Straży Pożarnej.

Taka sama sytuacja dotyczyła podmiotów gospodarczych, które rozpoczynały działalność w oparciu o postanowienia ustawy z dnia 23 grudnia 1988 roku o działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 3 tej ustawy:

Podmiot gospodarczy jest obowiązany spełnić przewidziane prawem warunki prowadzenia działalności gospodarczej, dotyczące ochrony przed zagrożeniem życia i zdrowia ludzkiego, a także inne warunki określone w przepisach budowlanych, sanitarnych, przeciwpożarowych i przepisach dotyczących ochrony środowiska.

Rola organów ochrony przeciwpożarowej ogranicza się w tym przypadku co najwyżej do uzgadniania dokumentacji projektowej.

Sytuacja ulega diametralnej zmianie po 1 stycznia 1995 roku, kiedy weszła w życie nowa ustawa *Prawo budowlane*. W art. 36 tej ustawy określono szczegółowo treść, jaka winna być zawarta w pozwoleniu na budowę:

art.36. 1. W decyzji o pozwolenie na budowę właściwy organ w razie potrzeby (...)

- 5) nakłada obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, jeżeli jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa ludzi lub mienia bądź ochrony środowiska.*

art. 36. 2. Właściwy organ w decyzji o pozwoleniu na budowę obiektu budowlanego będącego zakładem pracy, nakłada obowiązek uzyskania pozwolenia na jego użytkowanie.

Analiza przetoczonych postanowień ustawy wskazuje jednoznacznie, że o ile daje ona pewną dowolność organowi nadzoru budowlanego w zakresie wydawania pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego nie będącego zakładem pracy, to w przypadku obiektu stanowiącego zakład pracy (w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeksu pracy nakazuje obligatoryjne zobowiązanie do uzyskania pozwolenia na użytkowanie.

Zgodnie z art. 56 ust. 1 ustawy, inwestor w stosunku do którego nałożono taki obowiązek musi zawiadomić (zgodnie z właściwościami wynikającymi z przepisów szczegółowych)

państwowe organy inspekcyjne, w tym organ Państwowej Straży Pożarnej, o zakończeniu budowy obiektu i zamiarze przystąpienia do jego użytkowania.

Zgodnie z Kodeksem Postępowania Administracyjnego należy zawiadomić organ pierwszej instalacji, tj. komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej właściwego terenowo do miejsca realizacji inwestycji.

Celem zawiadomienia jest uzyskanie pozytywnego stanowiska wymienionych organów, co stanowi jeden z warunków do wydania pozwolenia na użytkowanie obiektu.

Niezajęcie stanowiska przez organy inspekcyjne w terenie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, traktuje się (*zgodnie z art. 56 ust. 2 ustawy*) jako niezgłoszenie sprzeciwu i uwag.

W skali roku na terenie działania średniej wielkości komendy powiatowej Państwowej Straży Pożarnej jest oddawana do eksploatacji stosunkowo niewielka liczba obiektów użyteczności publicznej (w tym dużych obiektów handlowych), czy obiektów przemysłowych o dużym zagrożeniu pożarowym, natomiast dziesiątki a nawet setki nowych obiektów o niewielkim zagrożeniu, zatrudniających kilka osób, **ale będących zakładami pracy** w rozumieniu *ustawy Kodeksu pracy*.

Niewątpliwie uczestniczenie w przykazaniu tych obiektów do eksploatacji w większości przypadków nie jest uzasadnione, tym bardziej, że zapis *art. 56 ust. 2* pozwoliła inwestorowi po 14 dniach od przekazania zawiadomienia o zamiarze przystąpienia do użytkowania przy braku stanowiska komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej traktować to, jako brak sprzeciwu lub uwag.

Ostateczna decyzja o przeprowadzeniu czynności kontrolno-rozpoznawczych w tych obiektach pozostaje jednak zawsze w kompetencji komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej.

Zgodnie z §2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 1 marca 1999 roku: Projekt budowlany obiektu budowlanego, w stosunku do którego Państwowa Straż Pożarna zgodnie z przepisami Prawa budowlanego ma prawo zająć stanowisko przed przystąpieniem do jego użytkowania, wymaga uzgodnienia pod względem ochrony przeciwpożarowej, zwanego dalej uzgodnienia, w celu potwierdzenia zgodności zawartych w nim rozwiązań z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej.

Oznacza to, że udział Państwowej Straży Pożarnej powinien być zapewniony przy przekazywaniu tych obiektów budowlanych, których projekty budowlane wymagają uzgodnienia.

Ponieważ projekty budowlane dużych obiektów handlowych podlegają obligatoryjnemu uzgodnieniu Państwowa Straż Pożarna winna w ciągu 14 dni od daty otrzymania od inwestora zawiadomienia o zakończeniu budowy obiektu i zamiarze przystąpienia do jego użytkowania zająć stanowisko w tej sprawie, przy czym jako podstawowe kryterium należy przyjąć spełnienie wymagań *art. 6 ust. 5 ustawy o ochronie przeciwpożarowej*.

2. Metodyka postępowania organów Państwowej Straży Pożarnej

Po otrzymaniu zawiadomienia od inwestora o zakończeniu budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania dużego obiektu handlowego komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej zarządza przeprowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych w trybie określonym w *rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 stycznia 1998 roku* - najpóźniej w 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia.

Ze względów technicznych uzasadnione jest wcześniejsze uzgodnienie z inwestorem terminu czynności kontrolno-rozpoznawczych, celem przygotowania przez niego niezbędnej dokumentacji projektowej, projektów z przeprowadzonych prób, atestów, świadectw dopuszczania, itp. dokumentów formalno-prawnych.

Celem czynności kontrolno-rozpoznawczych jest wyłączenie sprawdzenie, czy w świetle zapisów *art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej* może nastąpić rozpoczęcie eksploatacji obiektu.

Nie ulega wątpliwości, że prawidłowe i rzetelne przeprowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych, mających na celu ustalenie czy obiekt może być przekazany do eksploatacji, jest w przypadku dużego obiektu handlowego zadaniem bardzo praco- i czasochłonnym. Jednocześnie, jak wskazują dotychczasowe doświadczenia, stanowisko Państwowej Straży Pożarnej, stanowi najczęściej jedną z najważniejszych przesłanek

uwzględnionych przez organ nadzoru budowlanego przy podejmowaniu decyzji o wyrażeniu zgody na użytkowanie obiektu.

Ze względu na dużą ilość i złożoność problemów przeprowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych powinno więc być powierzane doświadczonemu strażakowi, o najwyższych kwalifikacjach zawodowych.

Zakres czynności kontrolno-rozpoznawczych powinien obejmować:

- sprawdzenie zgodności przyjętych rozwiązań z uwzględnioną pod względem ochrony przeciwpożarowej dokumentacją projektową,

- sprawdzenie, czy wyroby zabudowane w ramach inwestycji, mające istotny wpływ na bezpieczeństwo pożarowe, posiadają wymagane prawem aprobaty techniczne, świadectwa dopuszczania, certyfikaty zgodności,

- 1) Inspektor powinien okazać wszystkie wymagane prawem kompletne dokumenty, potwierdzające zakładane własności użytkowe.
- 2) Wyroby służące do ochrony przeciwpożarowej, (wymienione w załączniku do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji) posiadają wymagane certyfikaty zgodności.

- sprawdzenie, czy zastosowane systemy zabezpieczające zapewniają skuteczną ochronę przeciwpożarową.

- 1) Inwestor powinien przedstawić protokoły z wewnętrznych prób sprawności technicznej i skuteczności działania oraz odbiorów technicznych urządzeń (instalacji) mających wpływ na bezpieczeństwo, w tym m.in.:

- instalacji oświetlenia awaryjnego,
- stałych instalacji gaśniczych,
- sieci hydrantów zewnętrznych i wewnętrznych,
- instalacji sygnalizacji pożaru,
- instalacji monitoringu pożarowego,
- instalacji i urządzeń oddymiających.

W czasie sprawdzenia tych dokumentów kontrolujący powinien zwrócić uwagę, czy zostały w nich zawarte jednoznaczne stwierdzenia informujące, że dany system w sposób właściwy spełnia swoje zadanie a stan urządzenia (instalacji) jest zgodny z obowiązującymi wymogami. Istotne jest także sprawdzenie czy próby techniczne przeprowadzono z zachowaniem warunków pracy, określonych w przepisach (np. czy wartość natężenia oświetlenia ewakuacyjnego mierzono na poziomie posadzki – po zaniku oświetlenia podstawowego i naturalnego, czy ciśnienie w sieci hydrantowej badano po jednoczesnym uruchomieniu odpowiedniej ilości hydrantów, przewidzianej w Polskich Normach itd.).

- 2) Kontrolujący powinien praktycznie sprawdzić działanie systemów zabezpieczenia przeciwpożarowego, w szczególności systemów decydujących o bezpieczeństwie ludzi, np. zażądać wzbudzenia czujki pożarowej i sprawdzić czy zadziałały przewidziane w projekcie zabezpieczenia a sygnał alarmu pożarowego dotarł do właściwego miejsca, odłączyć przeciwpożarowym wyłącznikiem prądu zasilanie budynku (strefy pożarowej) i sprawdzić, czy działają wszystkie systemy i urządzenia, których funkcjonowanie jest niezbędne w czasie pożaru, polecić przeprowadzenie próby sprawności instalacji gaśniczych, oddymiających, itd.

- sprawdzenie, czy wprowadzony na obiekcie system zabezpieczenia przeciwpożarowego zapewnia skuteczną ochronę przeciwpożarową.

Czynności kontrolno-rozpoznawcze w obiekcie przekazywanym do użytku w tym zakresie nie wiele różnią się w praktyce od kontroli prowadzonej w eksploatowanym obiekcie.

Powinny one objąć, zarówno sprawdzenie praktycznego wdrożenia zasad ochrony przeciwpożarowej określonych w zakładowej instrukcji bezpieczeństwa pożarowego (ze szczególnym uwzględnieniem praktycznej znajomości przez personel zasad ewakuacji ludzi na wypadek zagrożenia), jak też sprawdzenie przygotowania obiektu do działań ratowniczych, w tym:

- prawidłowości rozmieszczenia podręcznego sprzętu gaśniczego, jego dostępności i oznakowania miejsc jego lokalizacji,
- kompletności wyposażenia i prawidłowości oznakowania hydrantów wewnętrznych,
- oznakowania dróg ewakuacyjnych

- sprawność światła awaryjnego,
- oznakowania miejsc składowania materiałów niebezpiecznych pożarowo.

Po zakończeniu czynności kontrolno-rozpoznawczych przedstawiciel komendy powiatowej Państwowej Straży Pożarnej sporządza protokół dokumentujący ustalenia kontroli, stosownie do wymagań *rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 stycznia 1998 roku*.

W przypadku stwierdzenia, że w obiekcie zostały spełnione wymagania przeciwpożarowe a sprzęt, urządzenia pożarnicze i ratownicze oraz środki gaśnicze zapewniają skuteczną ochronę przeciwpożarową, zajęcie stanowiska, o którym mowa w *art. 56 Prawa budowlanego* może nastąpić w formie:

- uwagi o protokole – o braku sprzeciwu wobec zamiaru rozpoczęcia użytkowania obiektu,
- na życzenie inwestora w postaci zaświadczenia – o braku sprzeciwu.

W przeciwnym wypadku, tj. kiedy czynności kontrolno-rozpoznawcze wykazały, że nie spełniono wymagań określonych *wart. 6 ust. 5 ustawy o ochronie przeciwpożarowej*, komendant powiatowy wydaje postanowienie o zgłoszeniu sprzeciwu wobec zamiaru przekazania obiektu do eksploatacji.

Należy zwrócić uwagę, że czynności kontrolno-rozpoznawcze prowadzone w związku z przekazywaniem obiektu do eksploatacji nigdy nie powinny skutkować decyzją administracyjną, wzywającą do usunięcia stwierdzonych uchybień, tak jak ma to miejsce podczas zwykłych kontroli, prowadzonych przez Państwową Straż Pożarną.

OŚWIETLENIE AWARYJNE (BEZPIECZEŃSTWA I EWAKUACYJNE) ORAZ PRZESZKODOWE

Budynek, w którym zanik napięcia w elektrycznej sieci zasilającej może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, poważne zagrożenie środowiska, a także znaczne straty materialne, należy zasiląć co najmniej z dwóch niezależnych, samoczynnie załączających się źródeł energii elektrycznej oraz wyposażyć w samoczynnie załączające się oświetlenie awaryjne (bezpieczeństwa i ewakuacyjne).

Zgodnie z § 181 ust. 2 *Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. Nr 75, poz. 690; zm.: Dz. U. z 2003 r. Nr 33, poz. 270, z 2004 r. Nr 109, poz. 1156).

Oświetlenie awaryjne należy stosować między innymi na:

- 1) drogach ewakuacyjnych oświetlonych wyłącznie światłem sztucznym.

Ponadto oświetlenie awaryjne należy stosować w innych budynkach lub pomieszczeniach, w których nawet krótkotrwałe wyłączenie oświetlenia podstawowego może spowodować następstwa opisane wyżej.

Średnie natężenie oświetlenia bezpieczeństwa na płaszczyznach roboczych (wymagających obsługi lub decydujących o bezpieczeństwie osób w pomieszczeniach), nie powinno być mniejsze od 10% wymaganego oświetlenia podstawowego. Załączenie oświetlenia bezpieczeństwa powinno nastąpić w czasie nie dłuższym niż 15 sekund po zaniku oświetlenia podstawowego.

Natężenie oświetlenia ewakuacyjnego w żadnym punkcie powierzchni dróg ewakuacyjnych nie powinno być mniejsze niż 0,5 luksa.

Oświetlenie ewakuacyjne powinno pojawiać się w czasie nie dłuższym niż 2 sekundy po zaniku oświetlenia podstawowego.

Aktualnie obowiązujące przepisy i normy nie określają szczegółowych wymagań technicznych dla systemów oświetlenia awaryjnego. Do 1 kwietnia 1995 roku zagadnienie to było regulowane *rozporządzeniem Ministrów Energetyki i Energii Atomowej oraz Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 9 kwietnia 1977 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje elektroenergetyczne i urządzenia oświetlenia elektrycznego* (Dz. U. Nr 14, poz. 58), Które do tej pory nie zostało zastąpione innym przepisem. Dlatego też wydaje się uzasadnione stosowanie pomocniczo przy sporządzaniu dokumentacji projektowych w dalszym ciągu wymagań technicznych zawartych w tym przepisie. Stąd też w niniejszym rozdziale przytoczono podstawowe warunki techniczne z wymienionego powyżej aktu prawnego.

Dopuszczalne jest zrezygnowanie z oświetlenia ewakuacyjnego w obiektach i pomieszczeniach, w których oświetlenie bezpieczeństwa spełnia wymagania oświetlenia ewakuacyjnego.

Oprawy oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego należy przyłączać do obwodów na stałe. Zabrania się stosowania gniazd wtyczkowych w obwodach oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego.

Oprawy oświetleniowe do oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego powinny mieć znak rozpoznawczy w postaci żółtego pasa o szerokości 2 cm.

Oprawy oświetleniowe oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego mogą być w całości lub części wykorzystywane jako część składowa oświetlenia podstawowego.

Sieć oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego powinna być zasilana:

a) z baterii akumulatorów obliczonych na prąd co najmniej:

- trzygodzinny do oświetlenia bezpieczeństwa,*
- dwugodzinny do oświetlenia ewakuacyjnego, umożliwiający poruszanie się do czasu usunięcia uszkodzenia oświetlenia podstawowego (np. w hotelach),*
- jednogodzinny do oświetlenia ewakuacyjnego umożliwiającego opuszczenie pomieszczeń.*

b) z zespołów prądotwórczych stale pracujących lub o automatycznym rozruchu.

Zezwala się na zasilanie sieci oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego w razie wykorzystywania ich jako części składowych oświetlenia podstawowego, z sieci oświetlenia podstawowego, pod warunkiem samoczynnego przyłączenia tego zasilania na baterie akumulatorów lub zespoły prądotwórcze w razie zaniku napięcia w sieci oświetlenia podstawowego.

Przełączanie lub wyłączanie sieci oświetlenia bezpieczeństwa lub ewakuacyjnego w danym pomieszczeniu na zasilanie z agregatu prądotwórczego lub baterii akumulatorów oraz odłączenie od tych źródeł zasilania powinno odbywać się samoczynnie i powinno być uzależnione od zaniku lub powrotu napięcia w rozdzielniach zasilających sieci oświetlenia podstawowego tego pomieszczenia.

Należy również przewidzieć możliwość ręcznego sterowania oświetleniem bezpieczeństwa i ewakuacyjnego z tym, że sterowanie to powinno polegać na wykonaniu jednej czynności łączeniowej dla danego rodzaju oświetlenia.

Bateria akumulatorów przeznaczona do zasilania sieci oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego może być używana dodatkowo tylko do zasilania obwodów zabezpieczeń, sterowania, sygnalizacji, telekomunikacji i oświetlenia kierunkowego.

Pojemność baterii akumulatorów powinna być dobrana z uwzględnieniem, dodatkowych obciążeń.

Urządzenia ładujące baterię akumulatorów powinny zapewniać jej całkowite załadowanie w czasie nie dłuższym niż 10 godzin.

W sieci oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego należy stosować napięcie znamionowe zasilania nie wyższe niż 220 V prądu stałego lub przemiennego.

Największy spadek napięcia w sieci nie powinien przekraczać 10%.

Obwody oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego powinny być obciążone prądem nie większym niż 10 A i zabezpieczone bezpiecznikami o prądzie znamionowym co najmniej o jeden stopień wyższym, niż to wynika z obciążenia obwodu.

W sieciach oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego należy stosować przewody z żyłami miedzianymi o przekroju nie mniejszym od 1,5 mm² i izolacji na napięcie znamionowe:

- nie niższe od 250 - przy napięciu zasilania do 110 V,
- 750 V – przy napięciu zasilania wyższym niż 110 V.

Wyłączniki z sieci oświetlenia bezpieczeństwa i ewakuacyjnego należy instalować tylko w rozdzielniach i odpowiednio oznaczyć stany ich położenia. Puszki rozgałęźne zainstalowane w obwodach oświetlenia bezpieczeństwa lub ewakuacyjnego powinny być pomalowane wewnątrz żółtą farbą.

Aktualnie stosuje się kilka systemów oświetlenia awaryjnego, a mianowicie:

- a) systemy centralnego zasilania oświetlenia awaryjnego,
- b) systemy grupowego zasilania oświetlenia awaryjnego,
- c) zespoły indywidualnego zasilania oświetlenia awaryjnego,
- d) indywidualne oprawy oświetlenia awaryjnego.

Każdy z tych systemów ma liczne zalety, ale również pewne wady. Należy jednak stwierdzić, że przy powszechnym stosowaniu akumulatorów niklowo-kadmowych oraz prostych w obsłudze systemów kontrolnych można zapewnić wieloletnią, bezawaryjną pracę instalacji oświetlenia awaryjnego.

Urządzenia wchodzące w skład systemu oświetlenia awaryjnego, zgodnie z *zarządzeniem Dyrektora Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji z dnia 20 maja 1994 roku w sprawie ustalenia wykazu wyrobów podlegających obowiązkowi zgłoszenia do certyfikacji na znak bezpieczeństwa i oznaczenie tym znakiem* (M.P. Nr 39 poz. 335) podlegają obowiązkowi zgłoszenia do certyfikacji. Dotyczy to w szczególności:

- akumulatorów i baterii galwanicznych,

jednostka certyfikująca – Centralne Laboratorium i Ogniw w Poznaniu, ul. Forteczna 12/14,

- źródeł światła elektrycznego,

jednostka certyfikująca – Biuro Badawcze do Spraw Jakości Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Warszawie, ul. Pożaryskiego 28A.

Oddzielny problem stanowi dobór i rozmieszczenie oświetlenia ewakuacyjnego. Zagadnienie to w pewien sposób zostało rozwiązane w 1998. Projekt tej normy określa podstawowe zasady oświetlenia dróg ewakuacyjnych, rozróżniając:

- wysoko umieszczone oświetlenie podstawowe,
- wysoko umieszczone oświetlenie ewakuacyjne,
- nisko umieszczone oświetlenie ewakuacyjne.

System oświetlenia, w tym ewakuacyjnego, powinien być dostosowany do specyfiki obiektu. Podstawowy system oświetlenia ewakuacyjnego powinien się składać z wysoko umieszczonych punktów oświetlenia ewakuacyjnego (powyżej 200 cm od podłogi).

System ten może być uzupełniony nisko umieszczonym oświetleniem ewakuacyjnym (co odegrać może bardzo istotną rolę w przypadku dużego zadymienia obiektu).

Nisko umieszczone oświetlenie ewakuacyjne powinny stanowić:

- punktowe źródła światła (źródło emitujące światło o powierzchni punktowej, rozstawiane na łańcuszku, w odległościach maksymalnie co 20 cm lub przez płaskie oprawy oświetlenia miejscowego o wymiarach 7,5-10 cm x 15-20 cm, ustawione w łańcuszku w odległościach maksymalnie co 35 cm,
- liniowe źródło światła w postaci pasa o szerokości od 2 do 5 cm o wysokich wartościach natężenia oświetlenia lub w postaci pasa o szerokości od 15 do 20 cm o niskich wartościach natężenia oświetlenia.

Nisko umieszczone oświetlenie ewakuacyjne, wytyczające drogę ewakuacji, powinno być usytuowane nie wyżej niż 40 cm od podłogi.

WZÓR nr 1

....., dnia .....

.....
pieczęć

.....
imię i nazwisko pracownika

.....
stanowisko

O Ś W I A D C Z E N I E

Niniejszym oświadczam, że zostałem /am/ zapoznany /a/ z przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej, obowiązującymi na terenie obiektu /ów/ zakładu pracy, a w szczególności znane mi są zasady i sposoby:

- 1) zapobiegania powstaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru na stanowisku pracy i w obiekcie zakładu pracy,
- 2) postępowania na wypadek pożaru,
- 3) użycia podręcznego sprzętu gaśniczego i urządzeń przeciwpożarowych w miejscu pracy.

„Instrukcję bezpieczeństwa pożarowego” przyjmuję do wiadomości i zobowiązuję się przestrzegać jej postanowienia.

.....
podpis składającego oświadczenie

.....
podpis prowadzącego szkolenie

Przyjęto do akt osobowych dnia .....

UWAGA! Oświadczenie należy dołączyć do akt osobowych pracownika.

PROTOKÓŁ NR .....

ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOŻAROWEGO PRAC

NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO

1. Nazwa i określenie pomieszczenia i miejsca, w którym przewiduje się wykonanie prac:
.....
.....
2. Technologia prac przewidzianych do realizacji:
.....
.....
3. Właściwości pożarowe materiałów palnych występujących w pomieszczeniu /miejscu/
prac:
.....
.....
4. Rodzaj elementów budowlanych (zapalność) występujących w danym pomieszczeniu
/miejscu/ prac:
.....
.....
5. Rodzaj wykonywanych prac przez inne firmy w pomieszczeniach sąsiadujących z
pomieszczeniami (miejscami) wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo oraz
sposoby zabezpieczeń obszarów sąsiadujących:
.....
.....
6. Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego pomieszczenia, stanowiska, urządzenia itp.
na okres wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo:

.....
.....

7. Ilość i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego do zabezpieczenia toku prac niebezpiecznych pożarowo:

.....
.....

8. Środki i sposób alarmowania współpracowników oraz straży pożarnej w przypadku powstania pożaru:

.....
.....

9. Osoba /y/ odpowiedzialna /e/ za całokształt przygotowania zabezpieczenia przeciwpożarowego toku prac:

.....
.....

10. Osoba /y/ odpowiedzialna /e/ za nadzór nad stanem bezpieczeństwa pożarowego w toku wykonywania prac

.....
.....

11. Osoba /y/ zobowiązana /e/ do przeprowadzenia kontroli rejonu prac po ich zakończeniu:

.....
.....

PODPISY CZŁONKÓW KOMISJI

(imię i nazwisko, stanowisko)

.....
.....
.....
.....

Miejscowość ....., dnia .....

ZEZWOLENIE nr .....
**na przeprowadzenie prac spawalniczych itp.
prac z otwartym ogniem**
(spawanie, cięcie, lutowanie, nagrzewanie itp.)

1. Miejsce pracy .....
(kondygnacja, pomieszczenie, instalacja itp.)
2. Rodzaj pracy .....
3. Czas pracy: dnia ..... od godz. .... do godz.....
4. Zagrożenie pożarowo-wybuchowe w miejscu pracy.....
(określić z czego wynika)
.....
.....
.....
5. Sposób zabezpieczenia przed możliwością zainicjowania pożaru - wybuchu .....
.....
.....
6. Środki zabezpieczenia:
  - a) przeciwpożarowe.....
.....
  - b) bhp.....
.....
  - c) inne.....
.....
7. Sposób wykonania pracy.....
.....
.....
8. Odpowiedzialni za:
  - a) Przygotowanie miejsca pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenie toku prac
niebezpiecznych pożarowo:
Nazwisko i imię ..... Wykonano
podpis .....

b) Wyłączenie rejonu prac spod napięcia*

Nazwisko i imię ..... Wykonano

podpis .....

c) Dokonanie analizy stężenia par cieczy, gazów, pyłów* w zakresie występowania
niebezpiecznych stężeń:

Nazwisko i imię ..... Wykonano

W miejscu pracy nie występują niebezpieczne stężenia.

podpis .....

d) Stosowanie środków zabezpieczających, organizację pracy i instruktaż:

Nazwisko i imię ..... Przyjąłem do wykonania

podpis .....

Uwaga: *niepotrzebne skreślić.

9. Zezwalam na rozpoczęcie robót w dniu (ach) ..... od
godziny ..... do godziny .....

(Zezwolenie jest ważne tylko po złożeniu podpisów przez osoby wymienione w pkt.8).

.....
(podpis wnioskującego)

.....
(podpis kierownika)

10. Pracę zakończone dnia ..... o godzinie .....

Wykonał .....

11. Stanowisko pracy i jego otoczenie zostało sprawdzone i nie stwierdzono zaniedbań
mogących zainicjować pożar.

Stwierdzam odebranie robót

Skontrolował

.....
(podpis)

.....
(podpis)

Uwaga: odbierający przekazuje zezwolenie kierownikowi, który wydał to zezwolenie.

Książka Kontroli Prac Niebezpiecznych Pożarowo

Lp.	Nazwa budynku, pomieszczenia, w którym wykonywano prace	Data i godzina rozpoczęcia prac z czyjego polecenia numer zezwolenia	Imiona i nazwiska wykonujących prace	Godzina przeprowadzenia kontroli toku prac oraz imię i nazwisko osoby kontrolującej	Uwagi i polecenia wydane pracownikowi w trakcie kontroli toku prac	Data i godzina zakończenia prac	Data i godzina przeprowadzenia kontroli po zakończeniu prac	Imię i Nazwisko osoby przeprowadzającej kontrolę	Podpis osoby przeprowadzającej kontrolę
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

I N S T R U K C J A POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU

**KTO ZAUWAŻY POŻAR LUB INNE ZAGROŻENIE OBOWIĄZANY JEST
NIEZWŁOCZNIE:**

1. Zawiadomić:

— osoby znajdujące się w strefie zagrożenia,

— **STRAŻ POŻARNĄ**   ☎ **998**

— Dyrektor,   ☎ służbowy

☎ domowy   .....

2. Zachować spokój i nie dopuścić do paniki.

3. Po uzyskaniu telefonicznego połączenia ze strażą pożarną należy wyraźnie podać:

a) gdzie nastąpiło zdarzenie: dokładny adres, nazwa obiektu, instytucji, piętro,

b) rodzaj zdarzenia: np. pożar , wyciek amoniaku lub kwasu,

c) czy istnieje zagrożenie życia ludzi,

d) Numer telefonu z którego się mówi i swoje nazwisko.

UWAGA !

**Odłożyć słuchawkę dopiero po otrzymaniu odpowiedzi, że
straż pożarna przyjęła zgłoszenie. Odczekać chwilę
przy telefonie na ewentualne sprawdzenie.**

4. W razie potrzeby (nieszczęśliwy wypadek lub awaria) alarmować:

POGOTOWIE RATUNKOWE	☎ 999
POLICJA	☎ 997
POGOTOWIE ELEKTRYCZNE	☎ 56-683-25-73
POGOTOWIE WODNO – KANALIZACYJNE	☎ 56-683-62-93 lub ☎ 56-683-75-99

AKCJA RATOWNICZO - GAŚNICZA

1. Równocześnie z alarmowaniem straży pożarnej należy przystąpić do akcji ratowniczo-gaśniczej przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego, znajdującego się w pobliżu.
2. Do czasu przybycia straży pożarnej kierownictwo akcją obejmuje właściciel, kierownik obiektu, osoby do tego przygotowane lub osoba najbardziej energiczna i opanowana.
3. Każdy przystępujący do akcji ratowniczo-gaśniczej powinien pamiętać, że:
  - a) w pierwszej kolejności przeprowadzić ratowanie zagrożonego życia ludzi,
  - b) wyłączyć dopływ prądu elektrycznego do pomieszczeń objętych pożarem. Nie wolno gasić wodą instalacji i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem (**stosować gaśnice śniegowe, proszkowe, halonowe**),
  - c) usunąć z zasięgu ognia wszystkie materiały palne a w szczególności butle z gazami sprężonymi, naczynia z płynami łatwopalnymi, cenne maszyny, urządzenia i ważne dokumenty,
  - d) nie otwierać bez koniecznej potrzeby drzwi i okien do pomieszczeń, w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia,
  - e) szybkie i prawidłowe użycie podręcznego sprzętu gaśniczego umożliwia ugaszenie pożaru w zarodku.

UWAGI KOŃCOWE

1. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (J.t.: Dz. U. z 2009 r. Nr 178 poz. 1380) każdy:

"Kto zauważy pożar, klęskę żywiołową lub inne miejscowe zagrożenie, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę ochrony przeciwpożarowej bądź policję lub wójta albo sołtysa".

2. Zgodnie z Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego dla: *Miejsko- Gminnego Ośrodka Kultury im. Władysława Stanisława Reymonta*, Kowalewo Pomorskie ul. Plac Wolności 12, 87- 410 Kowalewo Pomorskie każdy pracownik powinien przystąpić do gaszenia pożaru podręcznym sprzętem gaśniczym.
3. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem podpisania i obowiązuje wszystkich pracowników.

Wielgie, dnia 7 maja 2012 r. ....
(podpis Dyrektora)

I N S T R U K C J A **PRZECIWPÓŻAROWA OGÓLNA**

Wyciąg z ustawy o ochronie przeciwpożarowej z 24 sierpnia 1991 r. i wydanych do niej przepisów wykonawczych.

1. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, a także osoby fizyczne, prawne, organizacje i instytucje obowiązane są zabezpieczyć użytkowane środowisko, budynek, obiekt lub teren przed zagrożeniem pożarowym i ponoszą odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych.

2. Osoby i przedmioty wymienione w pkt.1 obowiązane są zaznajomić pracowników z przepisami przeciwpożarowymi, a w szczególności z:

- a) instrukcją bezpieczeństwa pożarowego,
- b) sposobami alarmowania na wypadek pożaru,
- c) z rozmieszczeniem i obsługą podręcznego sprzętu gaśniczego,

d) przewidzianymi sposobami ewakuacji ludzi i mienia na wypadek powstania pożaru oraz postępowania do czasu przybycia jednostek ratowniczo-gaśniczych.

3. Każda osoba, pracownik obowiązany jest zwracać baczną uwagę na przestrzeganie przepisów przeciwpożarowych, co w szczególności wiąże się z ZAKAZEM:

- a) używania otwartego ognia i palenia tytoniu w strefach zagrożonych pożarem lub wybuchem,
- b) garażowania pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach do tego celu nie przeznaczonych, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa nie odłączono na stałe akumulatora pojazdu,
- c) spalania śmieci i odpadków w miejscu umożliwiającym zapalenie się sąsiednich obiektów lub materiałów palnych,

d) przechowywania materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od :

— urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury powyżej 100 °C,

— linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających lub odgromowych,

e) użytkowania elektrycznych urządzeń grzewczych (piecyki, kuchenki, podgrzewacze) ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta,

f) stosowania na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0.05 m od żarówki,

g) instalowania osprzętu instalacji elektrycznej (wyłączniki, przełączniki, gniazda wtykowe, oprawy oświetleniowe) bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem,

- h) naprawiania bezpieczników energii elektrycznej,
  - i) eksploataowania prowizorycznych, uszkodzonych bądź przeciążonych instalacji elektrycznych i gazowych, przedmiotów w obrębie i w klatkach schodowych,
  - k) zamykania drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,
  - l) ograniczenia dostępu do:
    - urządzeń przeciwpożarowych, stałych i półstałych urządzeń gaśniczych, urządzeń odciażających, instalacji alarmowych, hydrantów, zaworów i suchych pionów, klap przeciwpożarowych,
    - urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze,
    - wyjść ewakuacyjnych,
    - wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz głównych zaworów gazu,
    - podręcznego sprzętu gaśniczego,
  - ł) przekraczania dobowego zapotrzebowania materiałów palnych na stanowisku pracy,
  - m) przechowywania w obiektach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi w pomieszczeniach piwnicznych, strychach, poddaszach, w obrębie klatek schodowych i korytarzy oraz innych pomieszczeń ogólnie dostępnych jak również tarasach, balkonach i loggiach materiałów niebezpiecznych pożarowo takich jak gazy palne, ciecze palne o temp. zapłonu poniżej 55°C, ciała stałe wytwarzające w zetknięciu z wodą lub parą wodną gazy palne, materiały wybuchowe i pirotechniczne, ciała stałe jednorodne o temp. samo zapalenia poniżej 200°C oraz materiały mające skłonności do samo zapalenia,
  - n) używania podręcznego sprzętu gaśniczego i urządzeń przeciwpożarowych niezgodnie z ich przeznaczeniem.
4. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości bądź zagrożenia pożarem powiadomić przełożonych i służby interwencyjne.

Numer telefonu do Państwowej Straży Pożarnej

998

(112)

SANKCJE KARNE

Osoby i pracownicy nieprzestrzegający przepisów przeciwpożarowych podlegają sankcjom kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń.

PROTOKÓŁ
oceny stanu warunków i zabezpieczeń przeciwpożarowych
budynku Miejsko- Gminnego Ośrodka Kultury w Kowalewie Pomorskim

Komisja w składzie:

Przewodniczący .....

Członkowie .....

na podstawie .....

stwierdziła następujące warunki zabezpieczenia przeciwpożarowego, uwzględniając wymagania i przepisy ochrony przeciwpożarowej oraz Polskich Norm w zakresie:

1. warunków budowlanych;
2. warunków ewakuacji;
3. instalacji i urządzeń technicznych zabezpieczeń przeciwpożarowych;
4. instalacji technicznych (elektryczne, wentylacyjne itp.);
5. organizacji i nadzoru nad ochroną przeciwpożarową;
6. zapewnienia warunków do działań jednostek gaśniczo-ratowniczych straży pożarnej;
7. szkolenia przeciwpożarowego;
8. wyposażenia w urządzenia i sprzęt ratowniczy;
9. oznakowanie znakami i tablicami przeciwpożarowymi;
10. procedury postępowania w razie pożaru.

WNIOSKI:

1. Zastosowane zabezpieczenia przeciwpożarowe oraz sprawowany nadzór i organizacja ochrony przeciwpożarowej (nie)* gwarantują właściwe warunki bezpieczeństwa dla pracowników i innych osób przebywających w obiekcie.
2. Zalecenia i uwagi.

Podpisy:

*) niepotrzebne skreślić

WZÓR nr 8

Załącznik do Rozporządzenia
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
z dnia 19 października 1998 r. poz. 882

(okładka)

..... właściciel (zarządca obiektu)			
Książka Obiektu budowlanego tom			
Nazwa obiektu:			
Adres obiektu:			
Data założenia książki obiektu:			
Wpis o zamknięciu książki obiektu:			
..... nazwisko i imię osoby upoważnionej do dokonywania wpisów	..... data zamknięcia	..... data założenia nowej książki	..... podpis

metryka urządzenia piorunochronnego - zgodnie z PN-86/E-05003/01

METRYKA URZĄDZENIA PIORUNOCHRONNEGO

OBIEKT BUDOWLANY (MIEJSCE POŁOŻENIA, ADRES I EWENTUALNIE NAZWA):

.....
.....
.....

wykonany dnia .....

Nazwa i adres wykonawcy:

.....
.....

Nazwa i adres jednostki, która sporządziła projekt:

.....
.....
.....

1. Opis obiektu budowlanego

a) rodzaj obiektu

.....

b) pokrycie dachu

.....

c) konstrukcja dachu

.....

d) ściany

.....

2. Opis urządzenia piorunochronnego

a) zwody .....

b) przewody odprowadzające .....

c) zaciski pobiercze .....

d) przewody uziemiające .....

e) uziomy .....

3. Schemat urządzenia piorunochronnego

Opis i schemat wykonał (imię, nazwisko i adres sporządzającego) .....

.....

Data.....

Podpisy

Protokół pomiarów piorunochronnych zgodnie z PN-86/E-05003/O1

PROTOKÓŁ BADAŃ URZĄDZENIA PIORUNOCHRONNEGO

Obiekt budowlany (miejsce położenia, adres i ewentualnie nazwa): .....

.....

Członkowie Komisji (nazwisko, imię, adres): .....

.....

wykonali następujące badania: .....

Oględziny części nadziemnej: .....

Sprawdzenie wymiarów: .....

.....

Pomiar rezystancji i uziemień: .....

.....

Sprawdzenie stanu uziomów: .....

Kontrola połączeń galwanicznych: .....

.....

Po zbadaniu urządzenia piorunochronnego postanowiono: .....

a) Uznać urządzenie piorunochronne za zgodne z obowiązującymi przepisami:

.....

b) Uznać urządzenie piorunochronne za niezgodne z obowiązującymi przepisami z następujących powodów:

.....

c) Zaleca się wykonać następujące prace naprawcze: .....

Data.....

Podpisy

DZIENNIK OŚWIETLANIA AWARYJNEGO

Nazwa obiektu: .....

Rodzaj zastosowanego systemu oświetlenia: .....

Właściciel obiektu: .....

Użytkownik obiektu: .....

Osoba nadzorująca system i serwis: .....

Data odbioru systemu: .....

Dane dotyczące dokumentacji powykonawczej:

- a) rysunki instalacji oświetlenia awaryjnego zapewniają identyfikację wszystkich lamp i głównych komponentów i SA aktualne, zabezpieczone i przechowywane w obiekcie:

tak –

nie –

data uzupełnienia braków: .....

- b) wymagane certyfikaty zastosowania opraw, urządzeń

.....
.....
.....

ZMIANY ZASADNICZE WPROWADZONE W SYSTEMIE OŚWIETLENIA AWARYJNEGO

Lp.	Data	Opis

1.	2.	3.	4.	5.
Lp.	Data:	Rodzaj czynności: A- kontrola okresowa-test skrótowy co miesiąc B- Kontrola okresowa- test pełny co roku C- inspekcja D- serwis E- defekty zmiany wprowadzone do instalacji	Opis – skrócone szczegóły	Opis – stan systemu po zakończeniu czynności
1.	2.	3.	4.	5.

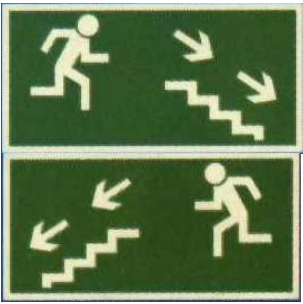
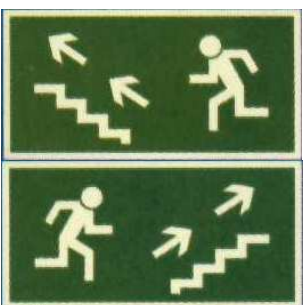

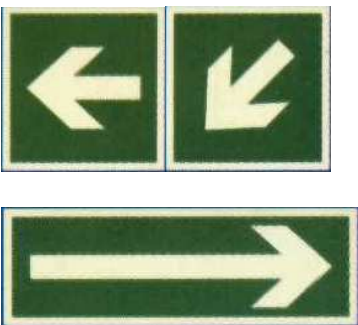
PROTOKÓŁ
(notatka służbowa)

1.	Nazwa obiektu:	
2.	Adres:	
3.	Data i godzina ćwiczeń	
4.	Udział w ćwiczeniach biorą:	
5.	Charakterystyka obiektu:	
	• Ilość kondygnacji -	
	• Ilość osób maksymalnie przebywających w obiekcie -	
	• Ilość osób przebywających w obiekcie (w czasie ćwiczeń) -	
	• Liczba ewakuowanych -	
	• Czas ewakuacji -	
	• Liczba personelu kierowniczego -	
	• Ilość osób o ograniczonej swobodzie poruszania się -	
6.	Opis przeprowadzonych ćwiczeń:	
	• W jaki sposób ogłoszono alarm w obiekcie -	
	• W jaki sposób powiadomiono straż pożarną -	
	• Środki pozoracji -	
7.	Zachowanie się ewakuowanych:	
	• Czy pojawiły się osoby z objawami paniki -	
	• Czy zastosowano się do poleceń kierującego ewakuacją -	
	• Czy na drogach ewakuacji zachowywany był spokój -	
8.	Udział Straży Pożarnej w ćwiczeniach	
9.	UWAGI:	
10.	Osoba przeprowadzająca ćwiczenia i sporządzająca protokół:	

z przeprowadzonych próbnych ćwiczeń ewakuacji

ZNAKI BEZPIECZEŃSTWA
Ewakuacja
PN – 92 / N – 01256 / 02

Nr	Znak ewakuacyjny	Znaczenie (nazwa) znaku ewakuacyjnego	Kształt i barwa	Zastosowanie
1	2	3	4	5
1.		Wyjście ewakuacyjne	Znak: prostokątny Tło: zielone Napis: biały fosforescencyjny	Znak stosowany do oznakowania wyjść używanych w przypadku zagrożenia.
2.		Drzwi ewakuacyjne ¹⁾	Znak: kwadratowy Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak stosowany nad drzwiami skrzydłowymi, które są wyjściami ewakuacyjnymi (drzwi lewe lub prawe).
3.		Przesunąć w celu otwarcia ²⁾	Znak: kwadratowy Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak stosowany łącznie ze znakiem nr 2 na przesuwanych drzwiach wyjścia ewakuacyjnego, jeśli są one dozwolone. Strzałka powinna wskazywać kierunek otwierania drzwi przesuwanych.
4.		Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej	Znak: prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej do wyjścia; może kierować w lewo lub w prawo.

Nr	Znak ewakuacyjny	Znaczenie (nazwa) znaku ewakuacyjnego	Kształt i barwa	Zastosowanie
1	2	3	4	5
5.		Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w dół	Znak: prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej schodami w dół na lewo lub prawo.
6.		Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w górę	Znak: prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej schodami w górę na lewo lub prawo.
7.		Pchać, aby otworzyć	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak jest umieszczany na drzwiach dla wskazania kierunku otwierania.
8.		Kierunek drogi ewakuacyjnej	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek do wyjścia, które może być wykorzystane w przypadku zagrożenia. Strzałki krótkie - do stosowania z innymi znakami. Strzałki długie - do samodzielnego stosowania.

9.		Ciągnąć, aby otworzyć	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak jest umieszczony na drzwiach dla wskazania kierunku otwierania.
----	---	-----------------------	--	--

Nr	Znak ewakuacyjny	Znaczenie (nazwa) znaku ewakuacyjnego	Kształt i barwa	Zastosowanie
1	2	3	4	5
10.		Stłuc, aby uzyskać dostęp	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak ten może być stosowany: <ul style="list-style-type: none"> w miejscu, gdzie jest niezbędne stłuczenie szyby dla uzyskania dostępu do klucza lub systemu otwarcia, gdy jest niezbędne rozbicie przegrody dla uzyskania wyjścia
	¹⁾ Informacje dodatkowe, p.1 ²⁾ Informacje dodatkowe, p.2			

Informacje dodatkowe

1. Znak Drzwi ewakuacyjne. Według normy ISO 6309: 1987 znak *Drzwi ewakuacyjne* stosuje się tylko łącznie ze strzałką dla wskazywania kierunku drzwi wyjściowych w przypadku zagrożenia. W Normie Międzynarodowej ISO 6309: 1987 w opisie znaku *Drzwi ewakuacyjne* znajduje się uwaga, że w związku z Dyrektywą Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (77/576/EEC), niektóre kraje członkowskie mogą nie stosować tego znaku.

2. Znak Przesunąć w celu otwarcia. Zgodnie z § 232, ust. 1 rozporządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 3 lipca 1980 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki (Dz. U. Nr 17, poz. 62), na drogach ewakuacyjnych zabronione jest wykonywanie rozsuwanych drzwi wyjściowych.

ZNAKI BEZPIECZEŃSTWA
Urządzenia sygnalizacji pożarowej i sterowania ręcznego
PN – 92 / N – 01256 / 01

3.1. Urządzenia sygnalizacji pożarowej i sterowania ręcznego

Nr	Znak bezpieczeństwa	Znaczenie (nazwa) znaku bezpieczeństwa	Kształt i barwa	Zastosowanie
1.		Uruchamianie ręczne	Znak: kwadratowy Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Stosowany do wskazania przycisku pożarowego lub ręcznego sterowania urządzeń gaśniczych (np. stałego urządzenia gaśniczego)
2.		Alarmowy sygnalizator akustyczny	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Może być stosowany samodzielnie lub łącznie ze znakiem nr 1, jeśli przycisk pożarowy uruchamia alarm dźwiękowy odbierany bezpośrednio przez osoby znajdujące się w obszarze zagrożenia
3.		Telefon do użycia w stanie zagrożenia	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Znak wskazujący usytuowanie dostępnego telefonu przeznaczonego do ostrzeżenia w przypadku zagrożenia pożarowego

^{a)} W kraju dopuszcza się stosowanie barwy białej fosforescencyjnej wg PN – 92 / N – 01256 / 02.

3.3 Sprzęt pożarniczy

Nr	Znak bezpieczeństwa	Znaczenie (nazwa) znaku bezpieczeństwa	Kształt i barwa	Zastosowanie
1	2	3	4	5
10.		Zestaw sprzętu pożarniczego	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Znak ten jest stosowany dla uniknięcia podawania zestawu indywidualnych znaków określających sprzęt pożarniczy.
11.		Gaśnica ¹⁾	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały	

12.		Hydrant wewnętrzny	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Znak ten jest stosowany na drzwiach szafki hydrantowej.
13.		Drabina pożarowa	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Znak ten jest stosowany do oznaczenia drabiny trwale związanej z obiektem i przeznaczonej do działań ratowniczo – gaśniczych straży pożarnej.

¹⁾ Symbol obrazkowy o tym samym znaczeniu (nazwie) występuje także w normie ISO 7001 Symbole informacji publicznej jako symbol informacji publicznej jako (PN – 92 / N – 99911 / 01 eqv ISO 7001:1990)

^{a)} W kraju dopuszcza się stosowanie barwy białej fosforescencyjnej wg PN – 92 / N – 01256 / 02

3.4 Obszary i materiały szczególnego zagrożenia pożarowego

Nr	Znak bezpieczeństwa	Znaczenie (nazwa) znaku bezpieczeństwa	Kształt i barwa	Zastosowanie
14.		Niebezpieczeństwo pożaru – Materiały łatwo zapalne	Znak: trójkątny Tło: żółte Symbol: czarny Obwódka trójkątna: czarna	Do wskazania obecności materiałów łatwo zapalnych.
15.		Niebezpieczeństwo pożaru – Materiały utleniające	Znak: trójkątny Tło: żółte Symbol: czarny Obwódka trójkątna: czarna	
16.		Niebezpieczeństwo wybuchu – Materiały wybuchowe	Znak: trójkątny Tło: żółte Symbol: czarny Obwódka trójkątna: czarna	Stosowany do wskazywania możliwości występowania atmosfery wybuchowej, gazów palnych lub materiałów wybuchowych.
17.		Zakaz gaszenia wodą	Znak: okrągły Tło: białe ^{a)} Symbol: czarny Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Do stosowania we wszystkich przypadkach, kiedy użycie wody do gaszenia pożaru jest zabronione.

18.		Palenie tytoniu zabronione	Znak: okrągły Tło: białe ^{a)} Symbol: czarny Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Do stosowania w miejscach, gdzie palenie tytoniu może być przyczyną zagrożenia pożarowego.
19.		Zakaz używania otwartego ognia – Palenie tytoniu zabronione	Znak: okrągły Tło: białe ^{a)} Symbol: czarny Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Do stosowania w miejscach, gdzie palenie tytoniu lub otwarty ogień mogą być przyczyną zagrożenia pożarem lub wybuchem.

Przypis – Znaki nr 14 do 19 są zgodne z ISO 3864 (PN-92/N-01255 idt ISO 3864:1984).

3.5 Znaki uzupełniające

Nr	Znak bezpieczeństwa	Znaczenie (nazwa) znaku bezpieczeństwa	Kształt i barwa	Zastosowanie
21.		Kierunek do miejsca rozmieszczenia sprzętu pożarniczego lub urządzenia ostrzegającego.	Znak: kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Do stosowania tylko łącznie ze znakami nr 1 do 3 i nr 10 do 13, dla wskazania kierunku do miejsca rozmieszczenia sprzętu pożarniczego lub urządzenia ostrzegającego.
22.		Nie zastawiać	Znak: okrągły Tło: białe ^{a)} Symbol: czarny Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Znak do stosowania w przypadkach, gdy ewentualna przeszkoda stanowiłaby szczególne niebezpieczeństwo (na drodze ewakuacyjnej, wyjściu ewakuacyjnym, przy dostępie do sprzętu pożarniczego itp.)

^{a)} W kraju dopuszcza się stosowanie barwy białej fosforescencyjnej wg PN – 92 / N – 01256 / 02.

PODSTAWY PRAWNE

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (J.t.: Dz. U. z 2009 r. Nr 178 poz. 1380).
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej (J.t.: Dz. U. z 2006 r. Nr 96, poz. 667).
3. Ustawa o prawie budowlanym z dnia 7 lipca 1994 roku (J.t.: Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118).
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719 z dnia 7 czerwca 2010 r.).
5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690; zm.: Dz. U. z 2003 r. Nr 33, poz. 270, z 2004 r. Nr 109, poz. 1156, z 2008 r. Nr 201, poz. 1238, z 2009 r. Nr 56, poz. 461).
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 roku w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030, z dnia 24 lipca 2009 r.).
7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji, transporcie wewnątrzzakładowym oraz obrocie materiałów wybuchowych, w tym wyrobów pirotechnicznych (Dz. U. Nr 163, poz. 1577).
8. Rozporządzenie Ministrów Energetyki i Energii Atomowej oraz Administracji Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 9 kwietnia 1977 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje elektroenergetyczne i urządzenia oświetlenia elektrycznego.
9. Rozporządzenie Ministrów Energetyki i Energii Atomowej oraz Administracji Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 17 maja 1980 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać urządzenia elektroenergetyczne w pomieszczeniach i przestrzeniach zewnętrznych zagrożonych pożarem.
10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 marca 1998 roku w sprawie wymagań kwalifikacyjnych dla osób zajmujących się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci oraz z trybu stwierdzenia tych kwalifikacji, rodzajów instalacji i urządzeń, przy których eksploatacji wymagane jest posiadanie kwalifikacji, jednostek organizacyjnych, przy których powołuje się komisje kwalifikacyjne oraz wysokości opłat pobieranych za sprawdzenie kwalifikacji (Dz. U. Nr 59, poz. 377; zm.: Dz. U. z 2000 r. Nr 15, poz. 187).

11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 roku w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860: zm.: Dz. U. z 2005 r. Nr 116, poz. 972).
12. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 października 2005 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych oraz szkoleń dla strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej i osób wykonujących czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 215, poz.1823 z 2005 roku).
13. Zarządzenie Ministrów Górnictwa i Energetyki oraz Gospodarki Materiałowej i Paliwowej z dnia 18 lipca 1986 roku w sprawie ogólnych zasad eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych.
14. PN –91/B-02840. – Ochrona przeciwpożarowa budynków. Nazwy i określenia.
15. PN-92/M-01256/01. – Znaki bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa.
16. PN-92/N-01256/02 – Znaki bezpieczeństwa. Ewakuacja.
17. PN-75/M-05001. – Podział pożarów.
18. PN-B-02852:2001. Ochrona przeciwpożarowa budynków. Obliczanie gęstości obciążenia ogniowego oraz wyznaczanie względnego czasu trwania pożaru.
19. PN-B-02877-4. Instalacje grawitacyjne do odprowadzania dymu i ciepła.
20. PN-EN1838:2005. Zastosowanie oświetlenia. Oświetlenie awaryjne.

Aktualizacja Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego raz na dwa lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu lub procesu technologicznego, które wpływają na zmianę warunków ochrony przeciwpożarowej.

Podstawa prawna:

§ 6 ust. 7 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz.719 z dnia 7 czerwca 2010 r.).

Lp.	Data ostatniej aktualizacji (opracowania)	Data następnej aktualizacji	Czego aktualizacja dotyczyła
1.			
2.			
3.			
4.			

Potwierdzenie przeprowadzenia praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji.

Podstawa prawna:

§ 17 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz.719 z dnia 7 czerwca 2010 r.).

Lp.	Data i godzina przeprowadzenia ewakuacji	Ilość osób biorących udział, osobno osób uczących się	Całkowity czas przeprowadzenia ewakuacji	Podpis przedstawiciela PSP
1.				
2.				
3.				
4.				